Meander

3 - 2018

16de jaargang nr. 3 jul-aug-sep 2018

Natuur rond Schelde, Leie en Zwalm

natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*

INHOUD EN COLOFON

- 3 Editoriaal
- 4 Mijn pimpelmezen
- 8 Een tuin voor het leven
- 10 Wat heeft een brughoofd gemeen met een moeras?
- 12 Plezier met de vlier
- 14 Zwervend vuil
- 15 Kalender
- 20 Redding in zicht voor de es?
- 21 Essensterfte in onze streek
- 21 De Mediawatcher
- 24 Een welgekomen gift
- 24 Eigenaars van fruitbomen gezocht
- 25 'Gasten van bijenhotels' van Pieter van Breugel
- 26 Pittige Padden staken tandje bij voor het Paddenbroek!
- 26 Herdenking Ulrich Libbrecht
- 27 Argonnefeest 10 jaar jong
- 29 Boekbesprekingen
- 29 Kalender paddenstoelenwerkgroep
- 30 Oproep aan creatievelingen
- 31 Spaghetti-avond NP Vlaamse Ardennen
- 31 De natuur in jouw testament
- 31 Opmaak Meander, iets voor jou?
- 32 Film in het bos
- 32 Europese Nacht van de Vleermuis

Teksten voor Meander van januari, april, juli en oktober moeten de redactie bereiken vóór respectievelijk 10 december, 10 maart, 10 juni en 10 september

Natuurinbreuken? Bel: 09/276.20.00 of natuurinspectie.west.anb@vlaanderen.be

natuurpunt

is een brede beweging waarin duizenden geëngageerde vrijwilligers, in afdelingen en werkgroepen, elk hun verantwoordelijkheid opnemen voor het behoud van de natuur in Vlaanderen. De vereniging wil het beleid en het behoud, de educatie en de studie van de natuur mede vorm geven.
T.: 015/29.72.20
www.natuurpunt.be

Lidmaatschap

Je wordt lid door 27 euro te storten op rek: BE17 2300 0442 3321 van Natuurpunt, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen, of op rekening BE49 3900 6213 0171 van Arsène en Yvette Benoot, Gampelaeredreef 67 te 9800 Deinze, 09/386.38.95; arsene.benoot@skynet.be.
Zij verzorgen de ledenadministratie van alle afdelingen (zie verder) van Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus* behalve van Zwalmvallei.
Ledenadministratie Zwalmvallei: Koen Gintelenberg, Poorterij 15, 9660 Brakel, 055/60.45.21, koen.gintelenberg@telenet.be.

natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*

Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus* omvat volgende steden/gemeenten: Brakel (zonder Everbeek en Parike), Deinze, Herzele, Horebeke, Kluisbergen, Kruishoutem, Maarkedal, Nazareth, Oudenaarde, Ronse, Sint-Lievens-Houtem, Wortegem-Petegem, Zingem, Zottegem, Zulte en Zwalm.

www.vlaamseardennenplus.be

Contactpersonen

Regio: Vlaamse Ardennen *plus* Dirk Criel 055/45.66.10

Websites

jan.francois@telenet.be
http://www.facebook.com/np.vaplus
www.vlaamseardennenplus.be
http://issuu.com/vlaamseardennenplus/docs

Afdelingen

• Deinze Zulte
Koen Houthoofd 09/328.11.08
koen.houthoofd@ugent.be
• Kruisem
Eddy Van Den Abeele 09/384.43.54
ed.vandenabeele@skynet.be
• Herzele
Mieke Dennequin 0473/95.74.02
Mieke.Dennequin@gdfsuez.com
• Oudenaarde *plus*
Alexander Van Braeckel 0473/854562
alexander.tine@telenet.be
• Ronse
Philippe Moreaux 0476/49.24.61
moreauxphilippe1951@gmail.com
• Schelde-Leie
Jacques Vanheuverswyn 09/324.09.42
jacques.vanheuverswyn@telenet.be
• Sint-Lievens-Houtem
Erwin Declercq 09/282.06.70
erwin.declercq@hubkaho.be
• Vlaamse Ardennen
Johan Cosijn 055/30.98.10
johan.cosijn@telenet.be
• Zwalmvallei
Jan François 09/361.03.00
jan.francois@telenet.be

Kernen

• Rondom Burreken
Filip Hebbrecht 055/49.55.63
filip.hebbrecht@telenet.be
• Werkgroep Bos t'Ename
Guido Tack 0474/90.02.30
guido.tack1@telenet.be

Werkgroepen

• Invertebraten (Lampyris)
Gerda Achtergaele 055/60.35.09
g.achtergaele@telenet.be
• Paddenstoelen
Eddy Saveyn 09/380.03.00
eddy.saveyn@gmail.com
• Planten
Henk Coudenys
coudenys.henk@belgacom.net
• Vogels
Paul Vandenbulcke 055/49.60.12
paul@vwg-vlaamseardennenplus.be
• Zoogdieren
Dirk Criel gsm: 0475/45.05.34
dirkcriel@skynet.be

Reservaten met projectnummer

Giften voor reservaten zijn fiscaal aftrekbaar vanaf 40 euro en stort je op rek. nr. BE56 2930 2120 7588 van Natuurpunt met vermelding van het projectnummer:

• Algemeen reservatenfonds Vlaamse Ardennen *plus* 6699
• Bois Joly 6625
Patrick Alexander
patrick.alexander@scarlet.be
• Bos t'Ename-Volkegembos 6121
Guido Tack 0474/90.02.30
guido.tack1@telenet.be
• Bovenlopen Zwalm 6142
Heidi Demolder 055/42.16.45
heidi.demolder@inbo.be
• Burreken 6602
Dirk Criel
dirkcriel@skynet.be
• Duivenbos 6632
De Neve Johan 054/50.18.59
natuur.herzele@scarlet.be
• Feelbos-Kalkoven 6185
Lucien Vanden Daele 055/38.70.54
• Grootmeers 6650
André Vandecapelle 0498/45.93.42
andre.vandecapelle@skynet.be
• Heurnemeersen 6063
Gerard Mornie
gerard.mornie@pandora.be
• Kordaelbos 6605
Lieven Kinds 09/383.71.39
lieven.kinds@scarlet.be
• Langemeersen 6076
Alexander Van Braeckel 0473/85.45.62
alexander.tine@telenet.be
• Leiemeersen van Astene en Bachte 6109
Koen Houthoofd 09/328.11.08
koen.houthoofd@ugent.be
• Maarkebeekvallei 6670
Johan Cosijn 055/30.98.10
johan.cosijn@telenet.be
• Middenloop Zwalm 6160
Chris Nuyens
chris_nuyens@telenet.be
• Munkbosbeekvallei 6151
Laurent Flostroy 0498/67.71.09
laurent.flostroy@pandora.be
• Nukerkebos-Bosheide 6641
Johan Cosijn 055/30.98.10
johan.cosijn@telenet.be
• Paddenbroek 9401
Thijs Lietaer 0473/58.17.14
thijs.lietaer@telenet.be
• Parkbos-Uilenbroek 6136
Dominiek Decleyre
dominiek.decleyre@gmail.com
• Perlinkvallei 6204
Vincent Decroock 0498/10.95.39
vincent.decroock@proximus.be
• Pyreneeën-Tombele 6667
Philippe Moreaux 0476/49.24.61
moreauxphilippe1951@gmail.com
• Rooigembeekvallei 6669
Gunther Groenez 0486/16.74.30
gunther.groenez@pandora.be
• Vuilbroek 6126
Eddy Saveyn 09/380.03.00
eddy.saveyn@gmail.com
• Wijmier 6141
Johan Cosijn 055/30.98.10
johan.cosijn@telenet.be
• Vallei van de Zeverenbeek 6082
Rik Desmet 09/386.46.63
desmet.rik1@gmail.com

Meander

is het driemaandelijks regionaal tijdschrift voor leden uit de regio Vlaamse Ardennen *plus*..

Natuurpunt-leden die wonen buiten de regio kunnen Meander ontvangen mits een jaarlijkse bijdrage van 7,5 euro op rekening BE49 3900 6213 0171 van Arsène en Yvette Benoot (zie ook onder 'lidmaatschap')

Redactie

• Jo Buysse 09/385.52.89
jozef.buysse@scarlet.be
• Johan Cosijn 055/30.98.10
johan.cosijn@telenet.be
• Norbert Desmet 0494/65.33.91
desmetnorbert@hotmail.com
• Rik Desmet 09/386.46.63
desmet.rik1@gmail.com

Kalenderverantwoordelijke

Filip Keirse 055/38.78.83
filip.keirse@telenet.be

Verzending Meander

Arsène en Yvette Benoot 09/386.38.95;
arsene.benoot@skynet.be.

Kaftfoto: pimpelmees door Patrick Feys

Lay-out: Jo Buysse.

Oplage: 3700

Druk: Drukkerij Graphius, Gent. Papier: Cyclusprint 90 g 100 % kringloop. Gedrukt met plantaardige inkten en oplosmiddelen.

Wat we samen doen, doen we meestal beter

Koen Houthoofd
Voorzitter 'Natuurpunt tussen Leie en Schelde'

Elf jaar geleden kwamen we in Deinze wonen. Tijdens onze eerste verkenningstochtjes langs de Leie waren de Leiemeersen, trage wegen en houtkanten een verademing, en kwam er zowaar een vakantiegevoel naar boven. Als vluchteling uit de natuurloze Roeselaarse regio had ik mijn jeugd immers moeten doorbrengen in een landschap gedomineerd door arme akkers en beton. Met die eerste wandelingen groeide steeds meer het besef dat er in onze regio nog veel potenties aanwezig zijn om de achteruitgang van de biodiversiteit te kenteren. De droom om zelf de handen uit de mouwen te steken voor de natuur liet me niet (meer) los, maar het is natuurlijk niet evident om op je eentje zomaar iets uit de grond te stampen.

Het was dan ook een logische stap om mij gewoon aan te melden als vrijwilliger bij Natuurpunt. Een stap die achteraf bekeken nogal verstrekkende gevolgen had, gelukkig in positieve zin. Na een week kreeg ik een telefoontje van Rik Desmet, en kreeg ik een uitgebreide rondleiding in de natuurgebieden in onze streek. En een poosje later werd in Deinze de cursus natuurgids georganiseerd. In korte tijd ontrolde zich een netwerk van mensen die natuur belangrijk vonden, en die ook effectief iets wilden doen voor de natuur in onze gemeente. Er ontstond een momentum waarbij verschillende mensen een groep vormden die samen een lans wilden breken voor de natuur. Daar is de kiem gelegd voor het verwezenlijken van onze gemeenschappelijke droom: meer en betere natuur in de Leievallei.

Samen konden we immers veel meer realiseren. We hadden elk onze eigen interesses, specialiteiten en ervaringen, en waagden de sprong om een eigen afdeling op te richten. We versterkten elkaar, enerzijds omdat we goed samenwerkten, maar vooral omdat er sterke vriendschapsbanden gesmeed werden. Die vriendschap is nog altijd een drijvende factor voor het werk dat verzet wordt. Natuurpunt is naast een natuurorganisatie immers ook een vereniging waar mensen elkaar ontmoeten, samen werken, en samen plezier maken. Knotten, maaien, boompjes planten, vogels tellen, een wandeling voorbereiden, planten inventariseren …, het is vooral leuk als je dat samen met vrienden doet. Werken in de natuur kost op die manier geen energie, je haalt energie uit de voldoening. Heel wat vrijwilligers zijn inmiddels beste vrienden geworden, en veel vrienden werden Natuurpunter.

Het samen werken in beheerteams (een groepje mensen dat de beheerwerken in onze natuurgebieden uitvoert), wordt ook gestimuleerd door Natuurpunt. Zeker in groeiende natuurgebieden biedt een goed werkend beheerteam het beste antwoord op de vraag hoe we de beheerwerken met vrijwilligers zullen kunnen blijven volhouden in de toekomst.

De voorbije jaren groeide het besef dat we onze natuurgebieden als deel van een groot geheel moeten zien. Daarvoor werken we intensief samen met de andere afdelingen die actief zijn in de Leievallei. Natuurpunt De Koepel verenigt de afdelingen die actief zijn in de West-Vlaamse Leievallei. Samen met hen waken we over het project 'Rivierherstel Leie' dat voorziet in 500 ha bijkomende natuur tussen Deinze en Wervik. Na heel wat voorafgaand overleg met Natuurpunt Gent en de kern Latem-Deurle konden we vorig jaar het 'Natuurpark Levende Leie' boven de doopvont houden. Met dit natuurpark willen we de natuurgebieden tussen Deinze en Gent verder laten groeien, verbinden met elkaar en er zoveel mogelijk mensen bij betrekken. In die optiek vond in mei de eerste Levende Leiedag plaats. De samenwerking met de vrijwilligers uit Gent en Sint-Martens-Latem loopt heel vlot, kennis wordt gedeeld, we geven 'goesting' door aan elkaar. En de creatie van het natuurpark heeft ook veel nieuwe vrijwilligers opgeleverd: mensen die ook een steentje willen bijdragen aan ons natuurpark en vlot een plaatsje krijgen in de hele organisatie. Misschien moeten we ook eens nadenken over een 'Natuurpark Vlaamse Ardennen'? Dat je ons tijdschrift vier keer per jaar onder ogen krijgt is trouwens het gevolg van een goed samenwerkend redactieteam in de schoot van Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*.

Samen met vrienden je dromen najagen, het blijft een heel boeiende manier om je levensloop te bewandelen. Natuurpunt biedt hiervoor veel mogelijkheden. Aarzel dus niet om contact op te nemen met je plaatselijke afdeling en draag ook je steentje bij voor de natuur in onze regio.

Mijn pimpelmezen

Johan Raes

Eind maart 2018

Vorige week heb ik het nestkastje voor de pimpelmezen (*Cyanistes caeruleus*, vroeger *Parus caeruleus*) terug opgehangen. Blijkbaar moet je er op de 'mezenimmobiliënmarkt' snel bij zijn, want nog geen uur later was een pimpeltje al nestmateriaal aan het verzamelen. Zelfde koppel als vorig jaar?

Het nestkastje was in de winter wel buiten blijven hangen (eventueel te gebruiken als slaapplaats), maar ik heb het terug weggenomen toen half februari een koppeltje het al kwam inpalmen.

Dubbele reden: eerst en vooral vond ik het nog te vroeg om te nestelen. Het was toen relatief zacht weer, maar er kon nog veel koude volgen (en effectief volgde een koude maand maart).

Tweede reden was dat het mannetje zijn territorium een beetje te heftig verdedigde: hij was ervan overtuigd dat er in mijn woning een concurrent zat die moest verjaagd worden. Gevolg: een spervuur aan aanvallen tegen mijn vensterramen. Na drie dagen en een geschatte 500-tal vensterbezoeken vond ik het toch welletjes, en heb ik de Don Quixote van zijn idee-fixe verlost. Zelfs na het verwijderen van het kastje is hij nog dagen komen loeren naar die andere pimpel. Soms is het toch een nadeel als je geen zelfbewustzijn hebt.

Door die territoriumdrift werden ook sommige vogels van de voedertafel en uit de tuin verjaagd, meer bepaald andere pimpel- en koolmezen, en ook puttertjes. Omdat de winter nog niet voorbij was, wou ik al mijn gasten nog van voedsel kunnen voorzien, nestkast weg dus.

Nu is het nestkastje dus terug en bezet. Het mannetje waakt weer over zijn territorium, komt soms wel eens aan het raam binnen kijken, maar agressie blijft uit. Misschien is het een ander koppel dat er nu huist? Ik weet het niet, wij mensen kunnen immers geen UV-licht waarnemen zoals zij, en dus de verschillen tussen de mezen onderling niet duidelijk zien.

Ik heb het nestkastje aan de voorkant boven- en onderaan voorzien van kippengaas ter bescherming tegen nestrovers, met een vliegopening voor de pimpeltjes. Niet ten onrechte, want deze week hing

Kippengaas tegen nestrovers
foto: Johan Raes

er al een gaai in mijn krentenboom (*Amelanchier lamarckii*), op 5 meter van het kastje. Op prospectie? Gaaien hebben een uitstekend geheugen voor voedselopslag voor tijdens de wintermaanden, dus waarschijnlijk ook voor de nestkastjes die ze in de lente kunnen leegroven.

Misschien hebt u vorig voorjaar het BBC-programma 'Springwatch' gezien, met beelden van een gaai die een nestkast met jonge koolmezen leegroofde? Ook spechten en eksters durven dat, en ook die zitten hier voldoende in de buurt.

De voorbije twee jaren is er misschien ook bij mij wel een nestrover langs geweest. Want twee keer had ik in de lente een nest met jongen, en twee keer hebben de ouders plots de pulli (jongen) achtergelaten zonder duidelijke oorzaak.

Twee jaar terug vond ik drie jongen van een goede week oud dood terug. Opvallend wel dat de ouders het nestkastje bijna tot aan de ronde opening hadden gevuld met nestmateriaal. Zo werd het een nestrover natuurlijk gemakkelijk gemaakt. Misschien

Het nest o.m. met haren van de buren pony en ezel
foto: Johan Raes

BEATRIJS
boeken, boeken & boeken
www.beatrijs.be
Nederstraat 42 - Hoogstraat 37
9700 Oudenaarde
Tel: 055/31.44.77, Fax: 055/30.03.45
bestel@beatrijs.be

een onervaren jong koppeltje met een eerste nest?
Het vorige jaar zelfde scenario: ineens geen mezen meer te zien in mijn tuin. Nog een dag gewacht, en dan de kast geopend. Het nest was dit keer niet zo hoog opgebouwd, en op het eerste gezicht leeg. Tot ik onderaan een zevental pas uitgekomen jongen zag liggen.
Niet geroofd dus. Misschien verlaten omdat er op dat moment geen geschikt voedsel voorhanden was?
Er is veel onderzoek naar de invloed van de klimaatverandering op het broeden. De vogels moeten proberen het uitpikken van de jongen te laten samenvallen met een piek in het voedselaanbod (bij de mezen vooral rupsen).
Uit onderzoek is al gebleken dat mezen daarbij bijvoorbeeld ook leren uit het vorig jaar.
Met het veranderend klimaat is dat, ondanks hun broedtiming, wel eens meer een probleem. Uit observatie blijkt dat ze meer broeden bij goed weer en minder bij koud weer. Dit lijkt misschien contra-intuïtief (meer warmte voor de eitjes voorzien bij koud weer lijkt logischer), maar daarmee proberen die vogels de jongen te laten uitkomen als er een voedselpiek aan rupsen is.
Je kan dit zien in de schitterende documentaire 'Attenborough's wonder of eggs' met commentaar van de onverslijtbare sir David Attenborough (te vinden op YouTube: https://www.youtube.com/watch?v=WOAnqcZvXgg).

Na vaststelling van het verlaten nest vorig jaar voorzag ik dan tot eind mei opnieuw in pindakaas voor de mezen. Goede beslissing, want toen heb ik bij het voorjaarse rotweer sommige dagen continu koolmezen zien aanvliegen, vanuit drie verschillende richtingen. Het bleek dus een welkome maaltijd.
In het voorjaar komen er aan mijn voederplek altijd jonge pimpel- en koolmezen langs. Waarschijnlijk tonen de ouders hun waar de betere 'restaurants' te vinden zijn.
Het is alleszins een genot om die kleine pimpeltjes op een rij te zien bedelen om voedsel.

Half april

De pimpelmezen zijn nu minder zichtbaar, hoewel ik soms wel 'courtship feeding' zie (mannetje biedt vrouwtje voedsel aan). Soms vraag ik mij af of ze het nest verlaten hebben voor een andere nestplaats in de buurt.
Maar als ik dan in de tuin kom (lente opfrisbeurt), hoor ik toch (agressieve) waarschuwingssignalen. Ik ben dus duidelijk een indringer in hun territorium.
Het is ondertussen ook voldoende bewezen uit DNA-analyses dat mezen niet bang zijn van nu en dan een slippertje buitenshuis. Zo komt er genetische diversificatie in het nest, met meer kans op overleven.

Op een ochtend zie ik dan de geruststellende bevestiging, wanneer het koppel vanuit de nestkast naar de voederplaats vliegt. De eilegperiode is voorbij, het broeden is begonnen. Overdag houdt het mannetjes zich in de buurt op, waarbij hij akoestisch contact houdt met het wijfje op het nest. Net zoals wij verschillende mensenstemmen herkennen, kunnen ook de zangvogels hun onderscheid maken.
Eind april-begin mei zouden er jongen moeten zijn.
In de derde week van april kennen we een zeer warme periode (dag met een recordtemperatuur). Hopelijk is dit niet nefast voor de eitjes, het kastje krijgt 's morgens enkele uren zonlicht. Hoe zou dit het broeden beïnvloeden? De temperatuur voor embryovorming bedraagt 25-27 °C.
Wat als deze temperatuur (kortstondig maar veel) zou overschreden worden?

De Varen
UITVAARTCENTRUM Dierik & An
Hauwaart 37 - OUDENAARDE
Hoogstraat 63 - ZOTTEGEM
www.devaren.be 0478/303.960

BOOMKWEKERIJ DE BOCK
Boomkwekerij DE BOCK
Wij zijn specialisten in
Sierheesters, Rozen, Bamboes,Vaste planten,
Coniferen, Sierbomen, Haagplanten, Fruitbomen
Pelikaanstraat 89, 9700 Oudenaarde - Nederename
Tel: 055/30.24.80 (bedrijf)
Fax. 055/31.35.83

Eind april

Het pimpelmeesvrouwtje is nog aan het broeden. Nu en dan zie ik haar het nest verlaten, waarbij opvalt dat ze er zeer onverzorgd uitziet. Eitjes leggen en broeden vergt wat van zo een vogeltje, geen tijd voor make-up.
Het mannetje vliegt nu en dan heen en weer, soms wat eten brengend voor het vrouwtje, en misschien op zoek naar mogelijke voedselbronnen voor de toekomstige kleintjes. Hij blijft ondertussen ook het domein bewaken, tot spijt van het koolmees mannetje dat hier nog altijd komt snoepen van een halve kokosnoot. Het is aandoenlijk om te zien (en horen) hoe die koolmees eerder schuw nadert, met zacht gefluit (geen mitrailleurgeratel zoals 's winters). Als hij geluk heeft, is de man des huizes afwezig en kan hij zich zo snel mogelijk volproppen. Bij pech wordt hij de deur uit gewezen door heer pimpel, kordaat, maar toch niet erg agressief. Het lijkt wel alsof hij zeggen wil: 'sorry, maar dit is nu mijn eigendom, en ik ben nu eenmaal genetisch geprogrammeerd om dat tijdens het broedseizoen te verdedigen'.
Het koppel groenlingen dat nog komt eten wordt met rust gelaten. Met die grofbekken maak je maar beter geen ruzie

Mannetje groenling waakt als vrouwtje eet
foto: Johan Raes

30 april

Beide pimpels vliegen nu voortdurend heen en weer van en naar het nest. De eerste jongen zijn er dus! Als voedsel zie ik soms beukenbladluizen. Hier zit de timing aanvankelijk goed: mijn beukenhagen zijn nu frisgroen aan het worden, en jaarlijks worden de verse blaadjes dan geplaagd door een massa van die bladluizen.
Zo helpen de mezen mij nu met de bestrijding ervan. Jammer genoeg voor hen (lucky for me) blijft een echte plaag dit jaar uit (zie ook verder over voedselaanbod).

10 mei

De pimpelmeesjongen zijn nu een tiental dagen oud, en al enkele dagen goed hoorbaar. Voor de voeding komen beide ouders nu uit verschillende richtingen aangevlogen, met divers voedsel. In mijn tuin hangt nog altijd een pindasilo en een bokaal pindakaas (verrijkt met insecten). Maar daar pikken ze maar sporadisch in. Zelf nemen ze soms snel een hap voordat ze verder vliegen. Als voer voor het nest enkel als er minder eiwitrijke voeding voorhanden is, of de honger van de kleintjes te groot. Ik schat het percentage pindakaas voor het voeden van de jongen op 10-20%. Power food boven junk food!
De pindanoten worden terzijde gelaten. Dit bewijst de facto toch dat tuinvogels ook in het voorjaar nog mogen bijgevoederd worden, zonder risico dat ze de jongen verkeerd voederen.

Pimpeltje met prooi *foto: Tom Buysse*

Hoewel ik vroeger berichten heb gelezen dat er in de magen van dode jonge mezen pindanootjes waren gevonden. Gevoed door een onervaren ouderpaar? Opvallend in deze periode kort voor het uitvliegen is dat de aangevoerde prooien nog altijd (zeer) klein zijn. Kleine gevleugelde insecten en kleine rupsjes <10mm. Door de vertraagde lente zijn er blijkbaar geen grotere rupsen te verkrijgen. Welke invloed zal dit hebben op de uitvliegtijd?

Het is ook voor vele andere (zang)vogels kraambedtijd. In die periode merk ik in de omgeving ook stoutmoediger gedrag bij het foerageren. Zo komen er in principe geen eksters of kauwen in mijn tuin (ze beseffen dat ze niet welkom zijn). Maar in deze periode landt er nu en dan wel één. Als ik alarmkreten hoor van de pimpelmees, dan is de kans groot dat er één te dicht bij het nest genaderd

is. Even de boosdoener wegwuiven, en de rust is terug. Weer een goede daad verricht.

13 mei

Grote commotie 's morgens vroeg, met alarmkreten van beide oudervogels in de buurt van het nest. Is het actueel slechte weer (kil, nat) met weinig voedselaanbod de oorzaak? Er wordt alleszins veel meer van de pindakaas genomen, vier keer per minuut gedurende lange tijd.
Het percentage pindavoer is nu wel zeker 50 %.
Of is er een andere oorzaak voor de onrust? Zou kunnen, want de volgende ochtend (vroeg) wandelt er een (ferme) kat over mijn terras. Verrassend, want overdag zie ik die nooit in mijn (goed omheinde) tuin. Heeft die misschien gisterennacht een bezoekje gebracht?
Zou kunnen, want bij inspectie zie ik rond de nestkastpaal platgedrukte (wilde) plantjes.
Voor de zekerheid toch maar bijkomend kippengaas rond de paal aangebracht.
Terecht blijkt twee dagen later, als ik dat rotbeest doodgemoedereerd onder de nestkast zie zitten. Niet voor lang… Nog wat verdere katonvriendelijke maatregelen zullen hem nu wel weg houden…

17 mei

We zijn nu aan dag 18, en de jongen zouden stilaan moeten uitvliegen.
Opmerkelijk dat er nog altijd veel met pindakaas gevoerd wordt. Als ze met prooien komen, dan zijn die ook nog altijd zeer klein. Het was mij, als (beginnend) amateur entomoloog, ook al opgevallen dat er zo weinig insecten zijn in deze periode van het jaar. Zit de voorbije koude maand maart er voor iets tussen? Bij de dagvlinders is de voorjaarspiek alleszins vroeger dan normaal al voorbij. In ieder geval, dit moet alleszins invloed hebben op het voedselaanbod en de groei van de jongen.
Middaguur, en om Erik van Looy te parafraseren: 't is gebeurd!'. De geluidjes die ik gisteren nog in het kastje hoorde, weerklinken nu vanuit een (jonge) bomenrij 20 meter verder. Even de verrekijker erbij gehaald, en jawel, op een drietal meter hoogte voedert een ouder daar een jong pimpelmeesje. Terwijl ik mijn boodschappen deed zijn ze de wijde wereld gaan verkennen. Zo snel gaat dat. Hoeveel er uitgevlogen zijn weet ik niet, ik verwacht ook geen groot kroost. Maar ik hoor alleszins jongen vanuit twee verschillende richtingen.
Later zal ik zeker drie jongen samen zien.

Eind mei

Het valt mij op dat ik altijd het deuntje van de jongen kan horen in de omgeving (binnen straal 100 m), maar dat ze niet meer in mijn tuin komen. Houden de ouders ze hier weg, met de herinnering aan de gekende gevaren? Vorig jaar had ik dezelfde ervaring met een nest merels in mijn beukenhaag: na het uitvliegen nooit meer teruggezien.

Paar dagen verder en het geluk is vandaag aan mijn zijde. Ik sta in mijn tuin met het fototoestel op zoek naar een interessant insect, en hop, daar komen twee jongen met een ouder in mijn krentenboompje gevlogen, op nog geen 3 m afstand (right place, right time)! Van mij zijn ze dus alleszins niet bang. Gelukkig kan mijn 100 mm Tamron macrolens ook uit macrostand gezet worden, en kan ik enkele shots nemen.

Opvallend hoe fris en gezond het jong er uit ziet, en hoe afgepeigerd de oudervogel. Jongen veilig de wereld inloodsen, een titanenwerk voor die kleine vogeltjes.

Oef, mission accomplished. Ze zullen wel nooit weten dat ik mijn steentje heb bijgedragen tot hun broedsucces, maar dat hoeft ook niet. Na twee mislukte broedpogingen is het eindelijk gelukt. Naast het aanleren van de gevaren (o.a. sperwer, kat), hebben de ouders nu nog enkele zware (voeder)weken voor de boeg.
Mijn respect voor de pimpelmees is alleszins alleen maar toegenomen.

Een fris jong en afgepeigerde ouder foto: Johan Raes

Een tuin voor het leven

Ronny De Clercq

Ronny De Clercq woont sinds een dertigtal jaren in Schorisse, nabij het Burreken. In een tuinencomplex van een flinke hectare krijgt de natuur er de ruimte en vinden insecten, vogels, planten en al wat leeft een veilige haven. In een reeks artikeltjes deelt hij zijn ervaringen, gedachten en gefilosofeer in een natuurtuin in het hartje van de Vlaamse Ardennen.

Het controledilemma

Zomer! Onze natuur op haar uitbundigste. Veel licht, warmte en voldoende vocht maken dat de planten supersnel kunnen groeien.

Akkerhommel op wikkebloem foto: Ronny De Clercq

De tuin gonst van het leven. Aardhommels, akkerhommel, steenhommel, weidehommel, boomhommel,... koekoekshommels; de hommelnesten zitten op hun hoogtepunt. Het is het waard die beestjes eens aandachtiger gade te slaan. Het bloeiende vingerhoedskruid wordt vooral door aard- en koekoekshommels bezocht, weidehommels en steenhommels zijn grote fans van de grote ratelaar...

Ook jonge vogeltjes alom, pimpel-, kool- en staartmezen, opgekweekt met goede kwaliteit mezenbollen, jonge merels, opgekweekt met biologische kattenbrokjes. Ze profiteren van de aanwezigheid van basisvoedsel, waarop ze met zekerheid kunnen terugvallen als er eens te weinig rupsen of regenwormen zijn.

Er dartelen ook jonge eekhoorns door de bomen. Eén van onze poezen is tot die beestjes bijzonder aangetrokken en probeert op ze te jagen als ze te dicht bij de grond komen. Maar de poes is allicht iets te opvallend en te goed doorvoed. Voor de kleine eekhoorns is het een goede leerschool: op de grond huist gevaar!

Dit is de tijd van 't jaar waarop onze natuur de tropische jungle haast kan evenaren. Fitis en tjiftjaf jagen op kleine insectjes en spinnetjes langs de bladranden der kruinen. Een goudhaantje heeft waarlijk iets van een kolibrie tussen de vlierstruiken.

Al het groen groeit uitbundig. "Niet bij te houden" zou ik haast zeggen, maar ik ben niet zo'n tuinier die alles exact tussen de lijntjes wil houden. Ik geniet van de uitbundigheid en realiseer mij dat het maar voor even is. Na midzomer vertraagt de groei al en dat is dan ook de tijd voor de zomerse scheerbeurt van onze hagen. Voor de eerste maaibeurt van onze bloemrijke graslandjes wacht ik tot de grote ratelaars zaad gezet hebben. Als ik zie hoe massaal de ratelaar hier bloeit, is dat duidelijk het goede moment. 'Grasland' is ook nauwelijks nog een goede benaming voor zo'n bloemenveld. De hommels zijn er erg blij mee!

Een buurman aan de overkant van de straat is er minder gerust op, hij ziet het anderhalve meter hoge fluitenkruid in 't zaad komen en vreest dat het in zijn tuin zal terecht komen. Fluitenkruidzaad vliegt geen meters ver... Ik heb het er trouwens zelf gezaaid vorig jaar en was heel tevreden met de uitbundige groei en bloei onder de jonge kastanjebomen. Da's nu het verschil tussen mij en die buurman. Alles wat niet in onze weg staat, mag hier groeien. Ik streef naar een maximale begroeiing, de buurman vreest de controle te verliezen. En die buurman staat daarin niet alleen, de meerderheid van de mensen blijkt te vrezen de controle te verliezen, als ze de natuur laten begaan. Een andere buurman zaagde

Weidehommel op grote ratelaar foto: Ronny De Clercq

BIO SHOP
De Zonnebloem
Al meer dan 30 jaar vind je bij ons alles voor een gezonde levenswijze
Het grootste gamma biologische voeding in de streek,
massa's alternatieve en fair trade geschenkartikelen
Steeds 10 % korting voor NP-leden op het ruimste aanbod natuurstudieboeken
Kom eens gezellig snuisteren in de Parkstraat 25, 9700 Oudenaarde
Tel. 055/31.64.30 e-mail: oudenaarde@bioshop.be www.bioshop.be

zijn boom in z'n voortuintje om "omdat hij te groot werd". Ik vond 'm net mooi geworden, net goed bekomen van een eerdere snoeibeurt. Het lijkt de algemene tendens tegenwoordig: bomen mogen niet meer groot worden, dan verliest men er de controle over. Daarom beter preventief omzagen en nieuwe 'stekskes' planten, dan is men weer voor zo'n 20-30 jaar goed. Triestig...
De controle behouden is ook de reden waarom buurboer allicht mijn haag probeert dood te sproeien. De mens heeft zo weinig vertrouwen in de natuur...

De hysterische hetze rond teken is ook al zoiets. "In 't lang gras kunnen teken zitten", ja natuurlijk, maar houdt dat dan in dat er nergens geen lang gras meer zou mogen staan? En wat dan met de kleine vuurvlindertjes, de bruin en oranje zandoogjes, de diverse dikkopjes (dat zijn ook vlindertjes) die als rups in lang gras moeten leven? Ze zijn momenteel in flinke aantallen aanwezig in onze tuinen, dankzij de ruige graslandjes.
Met een muggenbeet en al zeker met een dazensteek wordt er naar de dokter gehold, het moest maar eens een tekenbeet zijn! De kans zit er dik in dat zo'n dokter dan ook ineens een antibioticakuur voorschrijft, preventief, je weet maar nooit. Dat er wel eens veel meer mensen met de gevolgen kampen, van al die preventieve kuren, dan er mogelijk iets zouden ondervinden van een tekenbeet, daar staat haast niemand bij stil. De hysterie van mensen die vrezen de controle te verliezen.
En zo gaat het er dus ook in de meeste tuinen aan toe. Alles moet preventief bestreden worden. De tuincentra doen er goede zaken mee...

Streven naar een natuurlijke toestand is het alternatief. Hoe mooi en boeiend is niet zo'n natuurrijke houtkant, vol van leven... De man die een middel gaat kopen om zijn paplaurierenhaag te sproeien tegen de spinnen die er in zitten, die kan het zich moeilijk voorstellen.
Ik streef al mijn hele leven naar tuinen die zo dicht mogelijk bij de natuur staan en de natuur hier bij ons, dat is overwegend bos. Maar de rijkste diversiteit aan leven vind je op open plekken in het bos en onze tuinen zijn dan ook best vergelijkbaar met een relatief open bos met open plekken. Het onderhoud is minimaal, het genieten optimaal. Allemaal omdat ik de 'controle' grotendeels aan de natuur zelf overlaat.

Het gazon hier rond mij staat vol madeliefjes, 'normaal' had ik het vorige week al moeten maaien. Natuurlijk moeten we het gazon regelmatig maaien, anders blijft het geen gazon, maar eens overslaan kan echt geen kwaad, het is mooi. Als we terugkomen van een zomervakantie, sta ik altijd perplex van wat er allemaal staat te bloeien in het gras dat anders haast wekelijks gemaaid wordt. Allemaal plantjes die het prima vinden te groeien op kortgeschoren grasland, juist dankzij dat scheren kunnen zij het winnen van de concurrentie, maar af en toe eens

Jan FRANCOIS
Landmeter-expert
Gentse Steenweg 138
9620 Zottegem
09/361 03 00
jan.francois@telenet.be
www.aardbol.be

een ‘venster’ van enkele weken geeft hen de kans te bloeien en dat is mooi.

Een jonge eekhoorn huppelt nog altijd in de takken rondom mij. Een merelmannetje pikt pieren uit het gazon en vliegt ermee in de vlierstruik om twee jongen te voeden. Ze hebben nog honger. Hij vliegt richting kattenbrokjes...

Vuurjuffer foto: Gilbert De Ghesquière

Rode en blauwe waterjuffers jagen boven het vijvertje,

Azuurwaterjuffer foto: Gilbert De Ghesquière

zowel jacht op vliegjes als ‘jacht’ op een partner. Paartjes zetten al eitjes af op het wateroppervlak. De eerste libellen duiken op, straks worden de waterjuffers van jagers tot prooi...
Ga eens meer zitten en geniet met volle teugen van al dat moois dat de natuur rondom ons creëert.
Laat de controle over aan de natuur en vertrouw er op dat er veel meer kans is dat alles goed komt zo, dan als je zelf de controle in handen denkt te moeten houden.

Ik ga een ommetje maken en wat bessen snoepen. Rode en witte aalbessen, frambozen, de eerste bramen die her en der hangen te blinken langs onze tuinwegels...

Genietende groeten uit een tuin voor het leven...

Wat heeft een brughoofd gemeen met een moeras?

Henk Coudenys

Mijn eerste waarnemingen van moeraskers dateren al van zeer lang geleden. Wanneer precies, dat weet ik niet meer. Wat ik wel nog weet is dat de plantjes in kwestie bovenop een brug stonden. Vreemd, maar nu ook weer niet om er je slaap voor te laten. Er zijn wel meer planten waarvan de naam slecht is gekozen. Tussen het beton van een brughoofd, boven een snelweg, een treinspoor of een kanaal verwacht je geen moerasplanten. Het is een warm en droog biotoop waar je bv. adventieve grassen verwacht. En die groeien er ook. Op de brug over de E17 van de ‘s Gravenstraat in Nazareth stonden vorig jaar onder meer kafferkoren en pluimgierst zij aan zij te bloeien en wat verderop zag ik kransnaaldaar en trosgierst. Verder vind je er allerlei planten die zich thuis voelen in goten en tussen stoeptegels.

Bleef het maar bij die moeraskers alleen, dan werd de logica niet getart en het intellect niet nodeloos uitgedaagd. Maar zo zit moeder natuur niet in elkaar. Vijfhonderd meter verder is er een ander brughoofd, eveneens over de E17, namelijk dat van de Klapstraat. Daar groeit jaar na jaar tussen de betonkieren onder meer zwart tandzaad en heel veel riet. Dus nog twee moerasplanten erbij.

Terug naar de brug van de ‘s Gravenstraat: om er nog een schepje bovenop te doen verscheen hier dit voorjaar zeebies of heen. Dit is niet zomaar een moerasplant, maar eentje van zilte graslanden en schorren. Enkele meters verder ontdekte ik

Riet en zwart tandzaad op brug ‘Klapstraat
foto’s: Henk Coudenys

Hertshoornweegbree en zeebies op brug 's Gravenstraat
foto's: Henk Coudenys

kale jonker, een distel die typisch is voor drassige graslanden. De 'moerasdistel' groeide zij aan zij met hertshoornweegbree, een voormalige kustplant die we intussen al kennen als een volger van de winterse zoutstrooiwagen.

Plantenecologie is weliswaar moeilijk te becijferen, maar aan logica ontbreekt het over het algemeen niet. De betonkieren op de top van een brug bevatten stagnerend water. Dat water veroorzaakt langzaam maar zeker betonrot door 's winters te bevriezen en uit te zetten. Blijkbaar is het water plaatselijk in voldoende hoeveelheden aanwezig om in dit op het eerste zicht warme en droge milieu planten in leven te houden die van nature een hoge grondwaterstand nodig hebben.

Er is echter nog een andere factor die wellicht meespeelt: heel wat moerasplanten kunnen in droge omstandigheden overleven op voorwaarde dat er kalk in de bodem aanwezig is. Welke factoren in het metabolisme van de planten hiervoor verantwoordelijk zijn is bij mijn weten nog niet gekend, maar het fenomeen is goed gedocumenteerd. Om die reden vinden we bv. volop bitterzoet in de droge, kalkrijke duinen van de westhoek en hier en daar ook riet.

Bitterzoet foto: Gilbert De Ghesquière

Terug naar onze bruggen. Beton is een kalkrijk goedje. Verwerend beton laat bijgevolg veel kalk los. Het stagnerend water in de spleten tussen het beton is dus kalkrijk. Zodoende hoeft er niet eens sprake te zijn van een hoge waterstand opdat sommige moerasplanten er zich thuis zouden voelen.

En die zeebies dan? Stagnerend water plus kalk plus het vele strooizout van de vorige winter is blijkbaar gelijk aan een surrogaat voor een zilt moerasmilieu! Hoe het zaad van de zeebies in kwestie daar is terechtgekomen is uiteraard een raadsel. Maar waarom hij zich thuis voelt bovenop de brug kan logisch verklaard worden.

Deze week vlogen de pimpeltjes uit ... ma en pa Pimpel gingen met hun kroost 's ochtends vroeg op toernee ('k was er dus niet bij), maar eentje was nog in de kast achtergebleven en vloog uit toen de familie al vertrokken was. Hun gemees was niet meer te horen. Het napimpeltje was uit de kast pardoes bovenop de composthoop terechtgekomen, en vloog daarna wijselijk in de haag bij de buren. Buurman was bezig met het luidruchtig scheren van de haag, zodat buurvrouw het vogeltje ving en het in mijn handen stopte. Het woog niks, maar het meesde zonder ophouden uit volle larynx & syrinx. 't Was warm, en ik kon het nog wat laten drinken voor ik het op een rank in de druivelaar stopte. Een zielig weesmeesje. Vandaar vloog het in de lijsterbes en in de perenboom. Mees mees mees. 's Avonds viel er een plensbui. Zou het die overleefd hebben? 's Ochtends was de hele pimpelfamilie terug van weggeweest (mees mees mees), hopelijk was klein duimpje er nog om hen te begroeten.
(*tekst en foto: Gilbert De Ghesquière*)

Plezier met de vlier

Frederik Dierickx

Tijdens onze uitstap met Natuurpunt Herzele naar Viroinval van afgelopen Hemelvaartsdag sprak ik met een dokter op rust uit het Aalsterse. Een prachtige man, zeer belezen en werkelijk een wandelende flora. Het was van de jaren ’80 geleden dat hij de streek had bezocht maar hij kende ze nog op zijn duim. Wilde orchideeën waren zijn specialiteit en toen we op een gegeven moment een bruine orchis en een vogelnestje konden waarnemen zag ik zijn ogen een klein beetje vochtiger worden, ontroering door de schoonheid der natuur. We spraken over planten in al hun facetten maar ook over de geneeskracht ervan. Een klassiek geschoolde dokter en een gepassioneerd herborist, het is niet altijd een ideale combinatie maar we konden wel besluiten dat planten op de juiste manier gebruikt en in de juiste doseringen, heilzaam zijn voor mens en dier.

Eentje ervan is alom tegenwoordig en behoort tot mijn persoonlijke favorieten, de gewone vlier. *Sambucus nigra*, vledder of klakkebussenhout is een grote bladverliezende struik waarvan de jonge twijgen nauwelijks verhout zijn. Ze worden houterig en krijgen een grijsbruine kleur naarmate de struik ouder wordt. Ze zijn wat wrattig en vertonen dan grove lengteribbels. De takken bevatten een zacht, sponsachtig wit merg dat makkelijk kan verwijderd worden. Zo maakte men vroeger fluitjes die nog een mooi deuntje voortbrachten en vrij lang mee gingen. De benaming ‘flierefluiter’ of vlierefluiter komt hiervan en kreeg de betekenis mee van iemand die zonder zorgen door het leven gaat. Vroeg in de zomer bloeit de vlier en tooit zich dan met honderden vlakke schermen, met roomwitte bloemetjes, die zich in de loop van de zomer tot zwarte besvruchten ontwikkelen.

Al in nederzettingen uit de prehistorie vond men vlierpitten wat erop wijst dat vlierbessen toen al gegeten werden. Wij weten ondertussen dat de rauwe bessen nog licht giftig zijn door het aanwezig blauwzuurglycoside, door deze te verhitten schakelen we dit risico uit. Voor de Germanen was de vlier een heilige struik, gewijd aan Thor die je niet zomaar kon omhakken. Vlierstruiken werden aangeplant om boze geesten weg te houden en bescherming te bieden tegen het kwade. Bij de Kelten en lange tijd daarna werden vliertakjes meegegeven met de overledene om hen te beschermen tegen de boze geesten en christenen kregen een kruisje met vlierhout mee.

Na de kerstening kreeg vlier trouwens een slechte reputatie. Judas zou zich aan een vlier hebben opgehangen nadat hij eerst zijn oor had afgesneden. Dat oor groeit nu nog op de vlierstruik en kennen we als judasoor, een eetbare zwam.

Vlier vind je bij ons in de Vlaamse Ardennen bijna overal en in heel wat tuinen groeit hij zonder

FLEXIBELE GROENTEMANDEN
www.ourobouros.be
WEKELIJKS een gevarieerde mand HEERLIJK verse biologische seizoens GROENTEN en -FRUIT

OUROBOUROS
Dikkelsebaan, Dikkele
info@ourobouros.be
T 055 49 58 55
M 0485 61 65 48

Vlierbloesem *foto: Frederik Dierickx*

problemen. Ik vind het sowieso een topper om zowel culinair als geneeskrachtig te gebruiken en zowel het oogsten van de bloesems als de bessen lukt vrij makkelijk. De verwerking ervan vraagt soms wel wat meer tijd maar her resultaat loont de moeite. De bloesem werkt transpiratiebevorderend en slijmoplossend. De bessen werken daarbovenop nog vochtafdrijvend en laxerend. Zowel de bloesems als de bessen zijn heel waardevol om te gebruiken bij grieperige toestanden en verkoudheden. De bloesems werken zeer specifiek bij aandoeningen van de bovenste luchtwegen, vooral als deze gepaard gaan met slijm en vochtafscheiding.

Ook uitwendig kunnen de bloesems en de bladeren gebruikt worden, doe 250 g bloemen en bladeren op 1 liter olie, laat 6 weken trekken en gebruik de olie bij geïrriteerde huid of brandwonden.

De bloemen kunnen goed gebruikt worden in infusen in combinatie met andere kruiden. Bijvoorbeeld voor een zweetafdrijvend infuus bij grieperige toestanden, koorts, verkoudheden met linde (*Tilia cordata*), tijm (*Thymus vulgaris*), goudsbloem (*Calendula officinalis*), rozemarijn (*Rosmarinus officinalis*) en driekleurig viooltje (*Viola tricolora*).
Voor zover mijn bronnen reiken zijn er geen tegenindicaties gekend.

De bloemen zijn zeer veilig in gebruik, er zijn nauwelijks nevenwerkingen mogelijk. Bij lage bloeddruk deze wel laten opvolgen door een arts. Bij de bessen is er enkel kans op blauwzuurvergiftiging met misselijkheid, braken en diarree tot gevolg. Maar enkel bij gebruik van onrijpe bessen of bij gebruik van veel rijpe, rauwe bessen ineens. Als men bijvoorbeeld veel rauwe bessen eet of vers sap drinkt. Er is geen enkel gevaar zodra de bessen verhit zijn (voor moes, gelei, siroop).
Het is mogelijk dat de absorptie van bepaalde mineralen vermindert door het diuretisch effect van bloemen of bessen.

In de keuken is de vlier ook volop te gebruiken in siropen, limonades, wijn, sausen, gebak, snoepgoed etc…
Hieronder geef ik graag nog een paar originele receptjes mee en als je met dit alles niets doet, geen probleem, geniet dan gewoon van de heerlijke geur van de bloesems, laat de bessen aan de vogels en luier in zijn schaduw als een echte fliere fluiter.

Vlierbloesemazijn

Ingrediënten
1 kopje vlierbloesem van de steeltjes getrokken en 5 dl witte wijnazijn.

Bereidingswijze
Breng de azijn aan de kook en giet over de bloesems. Roeren en laten afkoelen. De azijn door een schone doek zeven, overgieten in zuivere flessen en deze goed afsluiten. Laat 3 tot 4 weken staan op een koele, donkere plaats. Kan gebruikt worden in vinaigrettes maar ook als gezichtslotion.

Vlierbessenketchup

Ingrediënten
1,8 kg vlierbessen, 7 g zout, 225 g uien, 900 ml gekruide azijn of wijnazijn en 225 g suiker.

Bereidingswijze
Doe de bessen en de azijn in een pan en kook tot al het sap eruit is gekookt. Zeven. Doe het zout, de suiker en de uien bij het sap en kook 5 tot 10 minuten in. Verwijder de uien en giet de saus over in goed uitgekookte potten of flessen.

Bronnen:

- Vlier in de fles (R. Loohuizen)
- Compendium Rituele planten (M. Decleene)

TUINAANLEG EN -ONDERHOUD
alle snoeiwerken
ook verlagen van bomen
MICHAEL BEKAERT
Ganzendam 9 - 9890 Vurste
Tel: 0497/43.01.79

Zwervend vuil

Een treurig verhaal zonder einde

De Vuyst Karel

Gewezen voorzitter milieuraad Zottegem.

Naar aanleiding van de oproep tot zwerfvuilactie tekende ik opnieuw in. Sinds 1980 ben ik betrokken bij sluikstortacties, later zwerfvuilacties.
Dit is op zich al een positieve evolutie. Begin de jaren tachtig van de vorige eeuw waren sommige gemeentelijke stortplaatsen nog maar net onzichtbaar geworden. Sommige mensen zochten doelbewust afgaande of opgaande bermen om matrassen, wasmachines, autobanden, huisgerief, delen van auto's,.. te dumpen.
Akkoord dit ging over een kleine groep mensen maar hun handtekening in het landschap was moeilijk op te ruimen.

De opkomst van de containerparken tussen 1990 en 2000 bracht een ongelooflijke verandering. Vlaanderen kanaliseerde zijn afvalstroom. Gezien de situatie van de voorafgaande decennia is dit voor mij nog steeds een huzaren verwezenlijking.

En toch, bijna 20 jaar later, blijft de aanblik van onze bermen verraden dat we zeer hardleers zijn. Vooral plastiek is in alle mogelijke verschijningen alom. En inderdaad via de grachten rechtstreeks verbonden met de beken, rivieren en de zee. Een bedrijf gaat nu producten maken van plastiek uit de zee. Hoe dom. We weten reeds sinds het rapport van de club van Rome van 1972 dat dit ging gebeuren.

En toch, vandaag heb ik alle mogelijke producten van plastiek in de zak gestopt. Flesjes frisdrank zijn het meest zichtbaar. Allerlei koek- en snoepverpakking

Foto: Gilbert De Ghesquière

ligt al vlug meer verborgen. Sterkmakers voor de fietsers vliegen in alle richtingen. Oude flarden van stevige landbouwplastiek. Ondertussen hebben we een lichtere vorm van de veevoederbalen. Sommigen laten deze verstrengelen in de prikkeldraad. De wind moet deze ontbinden en brengen waar een mens nooit komt. Verknoopte, onontwarbare plastiekkoorden ontrafelen zich langzaam maar zeker en worden onzichtbaar. Klaar voor afvoer naar de zee.

Hij / zij die plastiek laat rondslingeren is als kok betrokken bij de plastieksoepen in de zee. Deze soepen bevatten bovendien veel ander fijn niet recycleerbaar materiaal. God geklaagd maar om potgrond luchtiger te maken voegt men isomo bolletjes toe. Op mijn zwerftocht vind ik een kluit potaarde in de berm. Wat denk je, ja inderdaad vol van die bollekes. Binnen 14 dagen zijn die in de Noordzee.

Bouwafval wordt soms gebruikt om aardewegen te verharden. Kijk goed, ook daar is de plastiek overweldigend aanwezig. Op zich tot daar toe, denk ik ook. Maar bij de minste zware regenval gaat dit lichte, kleine goed mee in de stroom. Ik hou mijn hart vast voor ons toekomstig bouwafval. Met alle toegevoegde producten, die om verstaanbare redenen gebruikt worden, zal men in de afvalfase steeds minder kunnen scheiden. Fracties van plastiek, verven, piepschuim, infiltraten,… Alweer tal van verschijningsvormen.

En ja, ik dacht dat het een overwinning was, dat alle wasmachines uit de grachten verdwenen.

Comitas "sheng-instituut"
(succursale Lexica)

YOGA & MASSAGE

"de natuur wijst de weg"

Hospitaalstraat 9
9000 Gent

Nederpoorterij 7
9660 Brakel

0476 56 58 53

www.yoga-comitas.be

HRZ: Natuurpunt afdeling Herzele
HOU: Natuurpunt afdeling Houtem
IWG: Invertebratenwerkgroep Lampyris
JNM: Jeugdbond voor Natuur en Milieu
KBE: Kern Werkgroep bos t'Ename
KR: Natuurpunt afdeling Kruisem
KRB: Kern Rondom Burreken
MOW: Milieufront Omer Wattez
NWB: Nationale Werkgroep Botanie
NWG: NatuurstudieWerkGroepen Vlaamse Ardennen-*plus*
OUD: Natuurpunt afdeling Oudenaarde-*plus*
PWG: Plantenwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen-*plus*
PAWG: Paddenstoelenwg. Natuurpunt Vlaamse Ardennen-*plus*
RLVA: Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen
RO: Natuurpunt afdeling Ronse
TLES: Natuurpunt tussen Leie en Schelde
TW: Trage Wegen vzw
VA: Natuurpunt afdeling Vlaamse Ardennen
VA*plus*: Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*
VUB: Vrienden van het Uilenbroek
VWG: Vogelwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen-*plus*
WMB: Werkgroep Munkbosbeekvallei
WMBV: Werkgroep Maarkebeekvallei
ZV: Natuurpunt afdeling Zwalmvallei
ZWG: Zoogdierenwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen-*plus*

Zondag 8 juli 2018

VA+ IWG: Op zoek naar libellen in het Paddenbroek te Berchem. Opgelet: deze activiteit stond in vorige Meander foutief op zaterdag 7 juli geprogrammeerd! Gids: Norbert Desmet, tel. 0494/65.33.91. Samenkomst om 13u45 aan de kerk van Berchem of om 14u aan parking Paddenbroek, Paddenstraat te Berchem. Op zoek naar de gewone libellensoorten, met initiatie in het determineren van deze sierlijke beestjes. Einde omstreeks 17u. Meebrengen: laarzen nuttig bij regenweer, loep en libellengids is nuttig maar niet noodzakelijk. **Let op: activiteit gaat niet door bij regenweer.**

TLES: Zomeruitstap naar Doeveren met knotsgek spel 'boerengolf'. Info: Eddy Vervynck, tel. 0496/62.63.03. Afspraak om 9u aan kerk van Petegem (Gentstraat, Deinze), kostendelend rijden, of rechtstreeks om 10u naar Pierlapont (Zeedijkweg 23 Loppem), in dat geval graag seintje. Aansluiten in de namiddag kan ook. Zomers familieuitstapje. In de voormiddag bezoek aan domein Merkenveld met zijn dambordpatroon van dreven, bossen, graslanden en heide. De wilde koeien helpen mee aan het beheer van dit gevarieerd landschap. Rond de middag eten we onze eigen meegebrachte picknick op in kinderboerderij 'Pierlapont'. Daarna is het tijd voor ons knotsgek, leuk spelletje boerengolf, geschikt voor jong en oud! Einde omstreeks 17u in Deinze. Kostprijs: 7,5 euro/pp (5 euro voor -12 jaar), inschrijven per mail eddy@natuurpunttussenleieenschelde.be of GSM vòòr 6 juli.

ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen. Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

OUD+ MOW: Big Jump te Oudenaarde. Samenkomst om 13u30 aan de Jachthaven, Trekweg Linkeroever, Oudenaarde. Veel Belgische rivieren halen nog altijd niet de waterkwaliteit die Europa vooropgesteld had tegen 2015. Om meer aandacht te eisen voor proper water, springen we om 15 uur in de Schelde. De slogan van dit jaar: De plastic soep is geen sprookje. Einde omstreeks 18u.

Zondag 15 juli 2018

ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen. Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

Woensdag 18 juli 2018

OUD: Avondwandeling langs de Oude Schelde-meanders van Elsegem en Kerkhove. Gids: Paul Cardon, tel. 055/31.19.92 (enkel de dag van de wandeling 0474/39.02.77) Afspraak om 19u op de parking van Domein de Ghellinck, Kortrijkstraat 74 te Wortegem-Petegem (Elsegem). Tijdens de wandeling maken we kennis met de oever- en waterplanten in de Oude Scheldearmen, waar ook libellen actief zijn. Goede stapschoenen. Einde rond 22u.

Donderdag 19 juli 2018

MOW: Derdedonderdagwandeling. Milieufront Omer Wattez is een vereniging, dat betekent dat we mensen samenbrengen. Daarom startten we met onze derdedonderdagwandelingen. Iedere derde donderdag van de maand stappen we ongeveer 8 km in onze streek, vaak langs trage wegen. Met de klemtoon op wandelen en kletsen. En Omer Wattez indachtig. Samenkomst: om 14u telkens een andere locatie, wordt aangekondigd op http://www.milieufrontomerwattez.be/actief/ Mail ons op menmskynet@gmail.com als je wandelaars kan meenemen of als je vervoer zoekt. Carpoolen is milieuvriendelijk en gezellig. Meebrengen: aangepaste kledij en schoeisel. Gratis. Einde: omstreeks 17u.

Zaterdag 21 juli 2018

OUD+PWG: Planteninventarisatie in het Volkegembos te Volkegem (ifbl-uurhok E3 31 11). Gids: Henk Coudenys, tel. 09/386.97.11 of coudenys.henk@belgacom.net. Start om 14u aan de kerk van Volkegem (De La Kethulleplein). Meebrengen: plantengids, loep, laarzen of stevige stapschoenen. Einde omstreeks 17u.

Zondag 22 juli 2018

ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen. Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

Dinsdag 24 juli 2018

MOW: Deel je oogst. Start om 19u in het secretariaat MOW, Dijkstraat 75, Oudenaarde. Te veel courgetten gezaaid? Of zijn je kippen in overdrive en zit je nu met liters advocaat? Deel dan je oogst met andere MOW'ers en LETS'ers! Ook niet-MOW'ers en niet-LETS'ers zijn welkom. (Ver)kopen, (ver)letsen, ruilen, weggeven: jij kiest. Alles kan: zelfgekweekte groenten, fruit, kruiden, eieren, zelfgemaakte confituur, likeurtjes, advocaat, soep, boterhamspread, pesto, limonade-stroop, kruidenolie, chutney, pickles, quiche, brood, dessert, taart, honing, … Liefst zoveel mogelijk biologisch. Je kan die avond ook gezellig genieten in ons kletscafé of komen rondneuzen in onze letswinkel en boekenruilkast. In ons kletscafé zijn lekkernijen en drankjes te verkrijgen aan uiterst democratische prijzen. Letsers kunnen in ietsen betalen. Inkom gratis. Einde omstreeks 20u30. Inkom gratis.

Woensdag 25 juli 2018

TLES: Allerlaatste avondlijke natuurwandeling van Karel, in het stadsbos ten zuiden van de Krekelstraat in Deinze. Gids: Karel De Waele, tel. 09/386.45.60 of gsm (enkel die avond) 0474/77.82.76. Afspraak om 19u aan de hoek van de Kerselaarslaan en de Krekelstraat ter hoogte van de apotheek. Genieten van de avondlijke geluiden en van de natuur in dit natuurontwikkelingsgebied, dat sedert zijn aanleg al geëvolueerd is naar een rustgevend natuurgebied en in de toekomst nog waardevoller zal worden. Einde omstreeks zonsondergang. Meebrengen: stevig schoeisel (als het regent of geregend heeft kunnen laarzen nuttig zijn in het hoge gras).

Zaterdag 28 juli 2018

KBE: Werkdag Bos t'Ename. Contactpersoon: Pieter .Blondé: 0488/36.22.79 pieterblonde@hotmail.com en Guido Tack 0474/90.02.30 guido.tack1@telenet.be Elke laatste zaterdag van de maand wordt er gewerkt in Bos t'Ename, van hakhout afzetten tot hooien. Samenkomst aan de loods, Boskant 56 te Oudenaarde. Aanvang om

9u en/of 13u30. Meebrengen: goed schoeisel of laarzen en werkhandschoenen.

Zondag 29 juli 2018

RO: Werkdag in de Poelenweide te Ronse. Begeleiding: Astrid Vandriessche, tel. 0484/36.13.44, astrid.van3ssche@gmail.com. Afspraak om 10u aan de ingang van de Poelenweide, Verbrandenbosstraat, Ronse. Het broedseizoen is afgelopen en de begrazing moet ingezet worden. Verwijderen van bramen, controle en eventueel herstellen van de omheining onder leiding van Astrid Vandriessche, wiens paarden komen begrazen. Meebrengen: picknick, laarzen, werkhandschoenen. De afdeling zorgt voor materiaal en een drankje, eventueel eigen materiaal als je daar liever mee werkt. Einde omstreeks 17u.

HOU: Het grote vlindertelweekend. Gidsen: Annie Pede en Daan Van Eenaeme. Samenkomst om 14u. Het vertrekpunt is op het ogenblik van publicatie nog niet gekend, meer info op www.natuurpunthoutem.be. Tijdens dit Grote Vlinderweekend tellen we samen de dagvlinders die zich laten spotten, gaan we op zoek naar rupsen en zal gids Daan ons heel wat meer vertellen over hun levenswijze en hoe we ze kunnen herkennen. Meebrengen: aangepast schoeisel, eventueel vlindergids. Einde omstreeks 17u. Meer info: www.natuurpunthoutem.be of mail naar nphoutem@gmail.com.

ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen. Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

ZV: Familiewandeling: thema dagvlinders. Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Om 14u start een wandeling aan de Boembekemolen, Boembeke 18, Brakel. We bekijken de verschillende soorten en soortgroepen dagvlinders in de Zwalmvallei. Einde omstreeks 16u30.

Dinsdag 31 juli 2018

TLES: Cursus dagvlinders: de theorie (cursus is reeds volzet!). Lesgever: Wim Veraghtert. Aanvang om 19u30 in het Brielpaviljoen Deinze (aan ingang Brielmeersen via Lucien Matthyslaan). Einde om 22u30. Er bestaan letterlijk duizenden soorten vlinders. Voor nu beperken we ons tot de dagvlinders van bij ons. Je leert deze vrolijke fladderaars te herkennen en verneemt hoe uiteenlopend het leven van een vlinder kan zijn. Sommigen rekken het niet langer dan een paar dagen, anderen vliegen dan weer helemaal tot het zuiden om er te overwinteren.

Zondag 5 augustus 2018

RO: Dagvlindertocht. Begeleiding: Jo Glibert, tel. 0477/51.94.19. Afspraak om 14u aan de Kapel van Wittentak, bovenaan de Kapellestraat, Ronse. Observatie in de omgeving van Scherpenberg en Hotond van vlinders, insecten, mossen en planten. Wandelschoenen zijn voldoende, maar denk aan de teken en draag best een lange broek! Meebrengen: vlindernet, loep of wat je denkt nodig te hebben. Einde rond 17-18u.

TLES: Cursus dagvlinders: de praktijk. Gidsen: Hannes Buyle tel. 0479/74.06.84 & Jeroen Bossaer. Afspraak om 14u aan de kerk van Bachte (Bachtekerkstraat, Deinze). De kennis die we eerder deze week vergaarden, brengen we nu in de praktijk. We bezoeken een natuurgebied met specifiek vlinderbeheer. We bewonderen de verschillende huid-, of beter schub-kleuren van blauwtjes, bruintjes, witjes, citroentjes en wie weet wat nog allemaal. Einde voorzien om 16u30.

ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen. Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

Zondag 12 augustus 2018

OUD: Fietstocht in de Scheldevallei tussen Oudenaarde en Avelgem. Gids: Paul Cardon, 055/31.19.92 (enkel de dag van de wandeling 0474/39.02.77), email cardon.paul@gmail.com. Samenkomst om 10u aan parking Smallendam/Ham te Oudenaarde. Fietstocht van ongeveer 40 kilometer langs vlak parcours. Dit jaar maken we er een gezellige daguitstap van. Elektrische fietsen zijn toegelaten, maar passen hun tempo aan. We rijden langs de verschillende natuurgebieden in de Scheldevallei, met o.a. de natuurgebieden van de Stad Oudenaarde met de Vesting, de hooilanden van de vroegere camping in Bevere, de Langemeersen, Domein De Ghellinck, de Westvlaamse Scheldevallei en Picardisch Wallonië dat we via de fietsbrug over de Schelde bereiken. Tussenstop voorzien in Avelgem. Terug in Oudenaarde tussen 17u30 en 18u. Meebrengen fiets in goede staat, pic-nic.

TLES: Eekse Scheldemeersen. Hoogzomerwandeling langs veldwegen en Scheldejaagpad. Gids: Gilbert De Ghesquière. Afspraak om 14u onder de Grenadiersbrug, kant Eke. Je kan parkeren op bedrijventerrein 'Sluis'. Natuur en mens aan het werk in dit landschap. Verkenning van flora en fauna. Einde omstreeks 17u. Meebrengen: stevig schoeisel bij regenweer.

ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen. Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

Donderdag 16 augustus 2018

MOW: Derdedonderdagwandeling. Voor meer info: zie in deze kalender onder 19 juli.

Zaterdag 18 augustus 2018

VA + PWG: Planteninventarisatie in het Paddenbroek te Kluisbergen (ifbl-uurhok E2 47 13). Gids: Alexander Van Braeckel, tel. 0473/85.45.62. Afspraak om 14 aan de ingang reservaat aan de Paddestraat. Meebrengen: plantengids, loep, laarzen of stevige stapschoenen. Einde omsreeks 17u.

Zondag 19 augustus 2018

ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen. Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

Vrijdag 24 augustus 2018

Zomeravondwandeling in de Perlinkvallei. Info en begeleiding: Vincent Decroock, vincent.decroock@proximus.be. Start om 18u30 aan de voet van de Molenberg ('Molenberg' te Sint-Denijs-Boekel). We bespreken het boek van de Duitse boswachter Peter Wohlleben: 'Het verborgen leven van bomen'. Wat ze voelen, hoe ze communiceren. We laten concrete bomen hun verhaal vertellen en brengen zo de inhoud van het boek tot leven. Drankje onderweg. Meebrengen: stevig schoeisel, een lange broek, trui of hemdje met lange mouwen en een petje is aangewezen tegen insectenbeten.

Zaterdag 25 augustus 2018

KBE: Werkdag Bos t'Ename. Contactpersoon: Pieter Blondé: 0488/36.22.79 pieterblonde@hotmail.com en Guido Tack 0474/90.02.30 guido.tack1@telenet.be. Elke laatste zaterdag van de maand wordt er gewerkt in Bos t'Ename, van hakhout afzetten tot hooien. Samenkomst aan de loods, Boskant 56 te Oudenaarde. Aanvang om 9u en/of 13u30. Meebrengen: goed schoeisel of laarzen en werkhandschoenen.

TLES: Samen werken in en voor de natuur. Elke laatste zaterdag van de maand werken we in één van onze natuurgebieden. Iedereen is welkom om een handje toe te steken. Meld je aan via koen.houthoofd@gmail.com Je krijgt dan telkens een bericht om te weten waar we aan de slag gaan en wat het werk inhoudt.

TLES: Europese Nacht van de Vleermuis in de dreven van Nazareth. Info: Koen Bilcke, tel 0473/81.43.58. Start aan de kerk van Nazareth tussen 20u30 en 21u (meerdere groepen). Hoewel de vleermuis regelmatig rond ons huis

fladdert, weten we weinig over dit vliegend zoogdier. Tijdens de Nacht van de Vleermuis willen we daar verandering in brengen. We gaan op zoek naar vleermuizen met behulp van een batdetector en we trachten heel wat misverstanden uit de wereld te helpen (neen, de vleermuis vliegt niet in je haar!) De wandeling duurt ongeveer anderhalf uur maar de afstand blijft beperkt. Een aantal wandelingen zijn op maat van jonge gezinnen. I.s.m. JNM Leievallei, de Vleermuizenwerkgroep OVL.

■ **KRB+ VA: Filmavond in het bos,** Vlaamse première van WILD, bonte families op de Veluwe. Afspraak vanaf 20u aan Perreveld thv N°19 te Zegelsem. Deze zomer trekt BOS+ samen met de Gezinsbond Brakel en Natuurpunt Vlaamse Ardennen het Burreken in voor een heuse Film in het Bos. Een speciale belevenis, met de kinderen een film gaan bekijken op een plek aan het bos. Vooral omdat het 's avonds doorgaat: de vogels beginnen hun avondzang, de wind ruist door de bladeren, het wordt stilaan donker,... Een heerlijke bosbelevenis voor jong en oud, een leuke avond in een uniek levend decor! Bovendien kunnen we de Vlaamse première brengen van de film Wild, bonte families op de Veluwe. Een prachtige natuurfilm ingesproken door André van Duin. De hoofdkarakters in de film zijn het edelhert, het wilde zwijn en de vos. We zien hoe ze door de seizoenen heen op zoek gaan naar voedsel, hoe ze hun partners ontmoeten en hun nakomelingen grootbrengen. Daarbij moeten ze de nodige uitdagingen overwinnen. Einde omstreeks 22u30. We raden aan om met de fiets te komen. Bij slecht weer gaat de voorstelling niet door. Info: Filip Hebbrecht, tel. 0490/57.18.33 contact@burreken.be Alle info op de website www.burreken.be of https://www.natuurpunt.be/afdelingen/rondom-burreken-kern-van-vlaamse-ardennen

Zondag 26 augustus 2018

■ **VA+VWG: Vogelringactiviteit.** Gidsen: Lietaer Thijs (Thijs.Lietaer@telenet.be of tel: 0473/581714) en Desmet Norbert. **Inschrijven verplicht bij Thijs!** Max. deelnemers: 20. Afspraak om 6u45 op parking voor de kerk van Berchem (Kluisbergen). Vandaar verplaatsen we ons samen naar de ringplaats. We krijgen een unieke gelegenheid om vogelringers aan het werk te zien en vogeltjes van heel dichtbij tot in de details te bewonderen... Bij slecht weer zal deze activiteit niet doorgaan en worden de deelnemers verwittigd. Meebrengen: laarzen, verrekijker (ev. fototoestel), gidsen... Einde omstreeks 10u.

■ **ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen.** Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

■ **ZV: Familiewandeling.** Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Start om 14u aan de Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel. Einde omstreeks 16u.

Dinsdag 28 augustus 2018

■ **MOW: Deel je oogst.** Voor meer info: zie in deze kalender onder 24 juli.

Vrijdag 31 augustus 2018

■ **KRB: Cursus ken uw inheemse planten!** Wil je meer weten over de planten, hoe ze te herkennen, te determineren, in welk milieu ze voorkomen... dan is deze cursus iets voor jou. Dit jaar op 31 augustus, 20 september en 11 oktober, van 9u30 tot 12u30, in het RLVA, Veemarkt 27 in Ronse. De cursus wordt gegeven door Kristel Keppens, lesgeefster Natuurpunt CVN. Volgend jaar wordt de cursus verdergezet. Voor de drie lessen, drank inbegrepen, 21 euro. Voor meer info en inschrijving: marie-anne.de.geest@hotmail.be. Het is de bedoeling dat we na de volledige cursus een groot deel van onze inheemse flora herkennen. De cursus wordt georganiseerd voor mensen die geïnteresseerd zijn in planten maar niet goed weten hoe men er moet aan beginnen om ze op naam te brengen, of hoe men een flora moet gebruiken. Op heel toegankelijke wijze wordt de cursus gegeven zodat hij zowel nuttig is voor volslagen beginnelingen als voor enthousiaste plantenliefhebbers.

Zaterdag 1 en zondag 2 september 2018

■ **RO: Nachtvlinderweekend in het Muziekbos.** Begeleiding: Jo Glibert, tel. 0477/51.94.19. Zaterdag afspraak aan chalet Boekzitting, Boekzitting 26, 9600 Ronse, één uur voor zonsondergang, vooraf informeren bij Jo Glibert. Meehelpen opzetten vallen met lichten en eigen generator. Zondagmorgen om 6u afspraak aan chalet Boekzitting voor het ledigen van de vallen, determineren en nadien terug loslaten van de gevangen vlinders (en andere insecten).

Zondag 2 september 2018

■ **VA + PWG: 'De heide in bloei op het Muziekberg'.** Gids: Ronny De Clercq, tel. 055/45.63.42, ronnydeclercq@pandora.be. Start om 14u aan de parking nabij De Boekzitting, Muziekbos. Speciale aandacht voor de heideflora, plantenwandeling voor beginners. Meebrengen: goed schoeisel, flora, loep. Einde omstreeks 17u.

■ **ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen.** Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

Zondag 9 september 2018

■ **VWG: Uitstap Kalkense Meersen.** Gids: Dominiek Decleyre. Samenkomst om 7u aan de kerk van Eke. We bezoekende vogelrijkste hoeken en kanten van de Natuurpunt gebieden en de inrichtingen van het Sigmaplan. We zijn benieuwd welke soorten op hun trek gebruik maken van dit grote gebied (ong. 1000 ha). Einde omstreeks 13u. Meebrengen: aangepaste kledij, verrekijker, telescoop... Info: Luk Neujens, tel. 0471/87.10.54.

■ **ZV + PWG: Plantentocht Steenbergse bossen te St-Maria-Oudenhove.** Gids: Heidi Demolder, 0476/40.34.52. Start om 10u aan de kapel, De Vlamme te Erwetegem. Meebrengen: plantengids, loep, laarzen of stevige stapschoenen. Einde omstreeks 12u30.

■ **ZV: Open Monumentendag.** Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Geopend van 10u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

Woensdag 12 september 2018

■ **VWG: Bijeenkomst van de Vogelwerkgroep in het Stedelijk Centrum te Heurne**, o.l.v. Paul Vandenbulcke, tel 0475/34.65.86. Aanvang om 20u. Einde rond 22u30. Op deze bijeenkomst van de vogelkijkers uit de regio (of daarbuiten) zal je ongetwijfeld nieuwe zaken bijleren. Er worden enkele voorstellingen gebracht, die kunnen gaan over diverse thema's: determinatie, reisverslagen, projectresultaten,… Dit zowel voor de beginnende vogelkijker als de meer gevorderde. Het exacte programma maken we op voorhand bekend op onze facebookpagina: https://www.facebook.com/groups/vwgvap/

Zaterdag 15 september 2018

■ **ZV: Startdag cursus Natuurgids Zwalmvallei.** Info: Thijs Himpe, thijs.himpe@cvn.natuurpunt.be, https://www.natuurpunt.be/agenda/cursus-natuurgids-zwalmvallei-26745. De cursus bestaat uit 30 activiteiten, waarvan ongeveer de helft natuurexcursies zijn. De activiteiten worden gespreid over een jaar zodat je de natuur in ieder seizoen leert kennen. Na je eindopdracht ontvang je het

getuigschrift van Natuurgids. Praktisch: De theorielessen en excursies vinden tweewekelijks plaats op zaterdag van 9 tot 12 uur en van 13 tot 16 uur. De eerste bijeenkomst is op 15 september 2018 en de afronding is in augustus 2019. Meer info vind je via de website. Verdere data in 2018: 29/9, 13/10, 27/10, 10/11, 24/11, 8/12 en 15/12. Data in 2019 worden nog meegedeeld.

■ **ZV: Werkdag Middenloop Zwalm.** Info: Koen Gintelenberg, koen.gintelenberg@telenet.be Afspraakplaats wordt per mail rondgestuurd i.f.v. de uit te voeren werken (mail voor opname in de mailinglist). Meebrengen: goed schoeisel of laarzen, werkhandschoenen.

Zondag 16 september 2018

■ **VA+ WMBV: Gezinswandeling in de Schamperij en omgeving (Maarkebeekvallei).** Gids: Johan Cosijn, tel. 055/30.98.10. Samenkomst om 14u aan de kerk van Maarke voor een landschapswandeling en een kennismaking met het bebost deelgebied Schamperij. De Maarkebeekvallei strekt zich uit over de gemeenten Oudenaarde, Maarkedal en Horebeke en is grotendeels gelegen op de noordelijke (steile) flank van de Maarkebeek. Het doet denken aan de landschappen van Valerius de Saedeleer. Einde om 17u. Meebrengen: goed schoeisel of laarzen, verrekijker.

■ **KR: Zomerse gezinspicknick met spelletjes.** Contactpersoon: Stijn Willen 0473/71.94.05 of Eddy Van Den Abeele 0474/62.20.52. Samenkomst om 11u30 in het Wannelappersbos, Damstraat Zingem. Einde omstreeks 17u. Inschrijven verplicht via kern@natuurpuntzingem.be.

■ **ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen.** Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

Donderdag 20 september

■ **KRB: Cursus ken uw inheemse planten! Deel 2.** Voor meer info, zie 31 augustus in deze kalender.

Zaterdag 22 september 2018

■ **MOW: Groenfeest.** Jaarlijks ledenfeest van de regionale milieuvereniging Milieufront Omer Wattez vzw. Voor wie wenst kan het starten met een landschapswandeling om 16u30, aperitief vanaf 18u30, eten om 19u, een concert van **Lukas** om 20u30 en een tombola (doorlopend). Afspraak: CC De Mastbloem, Waregemsesteenweg 22, 9770 Kruishoutem. 17 euro voor volwassenen en 9 euro voor kinderen (Veggie of Vlees). Inschrijven kan tot 15 september via overschrijving op BE84 9796 1861 3259 (Argenta), mits vermelding aantal personen en keuze. Voor reservatie en vragen: 055/30.96.66 of info@milieufrontomerwattez.be.

Zondag 23 september 2018

■ **ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen.** Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

Zaterdag 29 september 2018

■ **DZ + PWG: Planteninventarisatie van de schrale bermen van Nazareth/De Pinte** (ifbl-uurhok D2 38 44). Gids: Henk Coudenys, tel. 09/386.97.11 of coudenys.henk@belgacom.net. Meebrengen: plantengids, loep, laarzen of stevige stapschoenen. Afspraak: start om 14u aan de spoorwegbrug Keistraat De Pinte (niet de brug v.d. Broekstraat/Deurlestraat). Einde omstreeks 17u.

■ **KBE: Werkdag Bos t'Ename.** Contactpersoon: Pieter Blondé: 0488/36.22.79 pieterblonde@hotmail.com en Guido Tack 0474/90.02.30 guido.tack1@telenet.be Elke laatste zaterdag van de maand wordt er gewerkt in Bos t'Ename, van hakhout afzetten tot hooien. Samenkomst aan de loods, Boskant 56 te Oudenaarde. Aanvang om 9u en/of 13u30. Meebrengen: goed schoeisel of laarzen en werkhandschoenen.

■ **TLES: Samen werken in en voor de natuur.** Elke laatste zaterdag van de maand werken we in één van onze natuurgebieden. Iedereen is welkom om een handje toe te steken. Meld je aan via koen.houthoofd@gmail.com. Je krijgt dan telkens een bericht om te weten waar we aan de slag gaan en wat het werk inhoudt.

Zondag 30 september 2018

■ **Samenwerkingsverband Stadsbos Deinze: Muziek in het bos.** Vertrekpunt: parking bij het kerkhof te Astene-Deinze (Parijsestraat). Langs een vastgelegd parcours staan her en der muzikanten opgesteld. Iedereen wandelt vanaf 14u30 op eigen tempo in deze prachtige omgeving en pikt allerlei leuke optredentjes mee. Net zoals 11 jaar terug, toen net de eerste bomen van het nieuwe stadsbos waren aangeplant, organiseren wij in Stadsbos Deinze opnieuw een namiddag vol muziek. Muzikale Deinzenaars zullen dan opnieuw het stadsbos opvrolijken met hun beste tonen, individueel of in groep, in allerlei genres. Info: Wim Bracke, tel. 09/380.01.03. Einde omstreeks 17u. Zie ook de facebookpagina van Stadsbos Deinze.

■ **ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen.** Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

■ **ZV: Familiewandeling.** Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Start om 14u aan de Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel. Einde omstreeks 16u.

Dinsdag 1 oktober 2018

■ **MOW: Infosessie LETS.** Start om 19u in het secretariaat MOW, Dijkstraat 75, Oudenaarde. Bij LETS kan je diensten en goederen uitwisselen met mensen uit de buurt. Je betaalt niet met geld, maar met 'ietskes'. En eigenlijk is het vooral heel plezant. Meer weten? Kom dan naar onze infosessie op het MOW-secretariaat, en neem meteen een kijkje in de LETS-winkel. Einde omstreeks 20u30. Inkom gratis.

Zaterdag 6 oktober 2018

■ **VWG: Eurobirdwatch - Simultaantrektellen.** Gids: Paul Vandenbulcke tel. 0475/34.65.86. We bemannen onze trektelpost(en) en speuren de lucht af, naar migrerende vogels, vanaf zonsopgang (8u) tot minstens 11u en langer indien de trek-omstandigheden goed zijn. Raadpleeg onze facebookpagina (https://www.facebook.com/groups/vwgvap/) om te weten te komen op welke plaatsen in onze regio we zullen trektellen. Meebrengen: warme kledij, verrekijker, vogelgids, evt. telescoop.

■ **ZV: Appelpluk.** Info An De Schrijver, 0484/77.72.44. Afspraak vanaf 9u30 aan de boomgaard te Boembeke, aan de Langendries te Zottegem (op 100m van de Zwalm). Er worden appels geraapt en geplukt voor het persen tot appelsap. Einde omstreeks 12u. De appels worden na de middag verwerkt in de mobiele fruitpers aan de Boembekemolen. Doel is dat we dat sap kunnen serveren in de Boembekemolen en op onder meer de Lentemaaltijd en de Boembekefeesten. Een deel van het sap wordt gebruikt voor de productie van ons bier Boembeke Luiwerk.

Zondag 7 oktober 2018

■ **KR: Paddenstoelentocht Grootmeers.** Contactpersoon: Eddy Van Den Abeele, tel. 0474/62 20 52. Gids Georges Kuipers. Samenkomst om 9u aan de ingang Kraai, dit is op de parallelweg naast Zingembrug t.h.v. Kruispunt Nederzwalmsesteenweg-Weistraat in Zingem. Einde om 12u. Meebrengen: goed schoeisel, veldgidsen.

■ **TLES: Ode aan Roger Raveel:** museum- en natuurwandeling. Info: Peter Bral. Wandelingen met meerdere gidsen. Start om 14u aan het Roger Raveel Museum (Gildestraat 2 Machelen). Het is duidelijk dat we veel te danken hebben aan Roger Raveel, hij stond op de barricades om de natuurlijke meanders in Machelen te bewaren. Tijd om hem te bedanken met een combinatie van museum- en natuurwandeling. Met dank aan het Roger

Raveel Museum. I.s.m. Davidsfonds. Er wordt een kleine bijdrage gevraagd voor het museum. Einde omstreeks 17u.

OUD: Paddestoelenwandeling in het Bouvelobos. Gids: Eddy Saveyn, tel. 0477/03. 20.75. Start om 14u aan de kerk van Wortegem (Waregemseweg). Einde omstreeks 17u.

ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen. Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

Maandag 8 oktober 2018

TLES: De natuur in jouw testament. Als je een testament maakt, kan je een deel van jouw nalatenschap schenken aan een goed doel zoals Natuurpunt. Met die inkomsten kan Natuurpunt onze natuur nog meer en beter beschermen. Erfenissen zijn van groeiend belang om de biodiversiteit te behouden voor de volgende generaties. Spreker is Joost Verbeke, contactpersoon voor schenkingen en legaten bij Natuurpunt. Hij biedt een overzicht van de mogelijkheden en de fiscaal voordeligste formule aan de hand van concrete voorbeelden. De infosessie wordt twee keer gegeven: de eerste begint om 10u30 tot 12u, met ontvangst een kwartier ervoor. De tweede sessie gaat door vanaf 14u tot 15u30, ontvangst een kwartiertje vroeger met koffie en taart. De uitleg wordt gegeven in de Brieljant (Mouterijdreef 20 Deinze) Inschrijven hoeft niet maar we horen graag van je komst: Joost Verbeke 0477/20.47.29 of Joost.verbeke@natuurpunt.be

Donderdag 11 oktober 2018

KRB: Cursus ken uw inheemse planten! Deel 3. Voor meer info, zie 31 augustus in deze kalender.

Zaterdag 13 oktober 2018

KRB: Werken in de natuur. Info: Dirk Criel, tel. 055/45.66.10, Dirkcriel@skynet.be of www.burreken.be Afspraak om 9u aan Perreveld t.h.v. nr. 14 te Zegelsem. Natuurbeheer betekent ook handen uit de mouwen steken. Allerlei werkjes staan op het programma. En zoals steeds maken vele handen het werk lichter. Einde omstreeks 12u.

TLES: Nacht van de Duisternis. Info: Wim Vercruysse, tel. 09/386.09.29. Start aan de ingang Brielmeersen (Lucien Matthyslaan, Deinze). Er zijn drie geleide wandelingen: om 19u30 (voor jonge gezinnen), om 20u en om 20u30. Duur: 2u à 2u30. Vanuit de ruimte kan je Vlaanderen makkelijk herkennen als een lichtgevende plek. Maar dat kwistig lichtgebruik heeft een serieuze impact op onze natuur. Tijdens de Nacht van de Duisternis willen we de mensen bewust maken om wat meer lichten te doven. In Deinze trekken we de Brielmeersen in en leren we meer over het nachtleven van de dieren. In samenwerking met Stad Deinze, de provincie Oost-Vlaanderen, de Gezinsbond en de Sterrenkijkersvereniging LEO.

Zondag 14 oktober 2018

OUD: Tragewegenwandeling in en rond Mullem. Gids: Gunther Groenez, tel. 0486/16.74.30. Samenkomst om 14u aan de kerk van Mullem, einde rond 17u. Goede stapschoenen voorzien.

RO: Ruige tocht dwars doorheen het Pyreneeën-reservaat te Ronse. Gids: Philippe Moreaux, tel. 0476/49.24.61. Afspraak 14u aan het Hof ter Guchten, Rotterijstraat 278 te Ronse. Laarzen onontbeerlijk, wandelschoenen niet geschikt: er zijn zeer drassige passages maar uiteindelijk stappen we slechts 3 km. Wel enkele serieuze hellingen. Lange broek onontbeerlijk wegens netels en teken. Niet geschikt voor kinderwagens. Aandacht voor vogels, planten, amfibieën. De wandeling duurt tot ongeveer 17u. Nadien mogelijkheid om alles na te bespreken in het Hof ter Guchten, waar er water, koffie, limonade of een biertje te verkrijgen zal zijn. Einde omstreeks 18u.

ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen. Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

Zaterdag 20 oktober 2018

KR: Beheerwerken in de Grootmeers te Zingem. Contactpersoon: André Vandecapelle tel 0498/45.93.42. Samenkomst om 8u30 uur aan het groot hekken aan de trekweg langs de Schelde. Er worden wilgen gekapt waarbij de medewerkers gratis brandhout mogen meenemen. We werken tot 16u. Meebrengen: werkhandschoenen, bijl of hakmes, zaag.

ZV: Werkdag Middenloop Zwalm. Info: Koen Gintelenberg, koen.gintelenberg@telenet.be Afspraak-plaats wordt per mail rondgestuurd i.f.v. de uit te voeren werken (mail voor opname in de mailinglist). Meebrengen: goed schoeisel of laarzen, werkhandschoenen.

Zondag 21 oktober 2018

VWG: Eurobirdwatch - Simultaantrektellen. Gids: Paul Vandenbulcke tel. 0475/34.65.86. We bemannen onze trektelpost(en) en speuren de lucht af, naar migrerende vogels, vanaf zonsopgang (8u) tot minstens 11u en langer indien de trek-omstandigheden goed zijn. Raadpleeg onze facebookpagina (https://www.facebook.com/groups/vwgvap/) om te weten te komen op welke plaatsen in onze regio we zullen trektellen. Meebrengen: warme kledij, verrekijker, vogelgids, evt. telescoop.

ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen. Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

Dinsdag 23 oktober 2018

MOW: Infoavond wasbare luiers. Samenkomst om 19u30 bij Milieufront Omer Wattez vzw, Dijkstraat 75 in Oudenaarde. Wat zijn herbruikbare luiers? Hoe gaat dat praktisch in z'n werk? Wat zijn de voor- en nadelen? Is het iets voor jou? Welke modellen zijn er, zijn ze in katoen of ook in andere materialen? Je krijgt antwoorden op al deze vragen tijdens de luierinfoavond. Je krijgt deskundige uitleg, je kan wasbare luiers bekijken en voelen, en je mag ze zelf testen op een pop. Voor alle jonge ouders die begaan zijn met het milieu, maar toch leuke en handige spulletjes willen. Ecologisch en puur dus. Einde omstreeks 21u30. Gratis infosessie – Een drankje kan je verkrijgen aan een democratische prijs. Graag inschrijven via info@milieufrontomerwattez.be In samenwerking met Nathalie Delporte van Klein Spook (http://kleinspook.be).

Zaterdag 27 oktober 2018

KBE: Werkdag Bos t'Ename. Contactpersoon: Pieter Blondé: 0488/36.22.79 pieterblonde@hotmail.com en Guido Tack 0474/90.02.30 guido.tack1@telenet.be Elke laatste zaterdag van de maand wordt er gewerkt in Bos t'Ename, van hakhout afzetten tot hooien. Samenkomst aan de loods, Boskant 56 te Oudenaarde. Aanvang om 9u en/of 13u30. Meebrengen: goed schoeisel of laarzen en werkhandschoenen.

Zondag 28 oktober 2018

TLES: Herfst in de Vondelmeersen. Gids: Paul Geeroms. Afspraak om 14u aan de kerk van Wontergem. In de herfst tooit de natuur zich op zijn mooist, populieren smukken zich op met goudgele bladeren, felrode bessen trekken de aandacht van koperwieken en kramsvogels, wintergasten die rond deze tijd arriveren uit het noorden. Op deze landschapswandeling hebben we oog voor de veranderende natuur in de herfst, en onthullen we het geheim van het ruisende riet. Einde omstreeks 17u.

ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen. Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

ZV: Familiewandeling. Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Start om 14u aan de Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel. Einde omstreeks 16u.

Redding in zicht voor de es?

Hendrik Moeremans, Natuurpunt & Marijke Steenackers, INBO

Hoopgevend nieuws van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO): 3,2% van onze essen blijken resistent te zijn voor de gevreesde essenziekte, een Aziatische schimmelinfectie. De ziekte velde de voorbije 10 jaar massaal essen in Vlaanderen en in de rest van Europa. Om de toekomst van de boomsoort veilig te stellen, roept het INBO iedereen op om gezonde essen in getroffen gebied te melden via waarnemingen.be.

In natuurlijke bossen bestaat een evenwicht tussen boomsoorten en hun ziekteverwekkers. Maar wanneer exotische ziektes in een nieuwe omgeving terechtkomen, dan kan dat evenwicht helemaal verstoord worden. Onze inheemse soorten blijken dan niet over de specifieke genen te beschikken die hen resistent kunnen maken tegen een ziekte. Gevolg: de ziekte groeit uit tot een ware epidemie. Precies dat gebeurde met de schimmel vals essenvlieskelkje, afkomstig uit Azië, die in Europa massaal essentaksterfte veroorzaakt bij de gewone es (*Fraxinus excelsior*). Zieke bomen zijn te herkennen aan hun dorre bladeren, zwarte plekken, littekens en afgestorven takken.

De hoop van de Europese es: resistentie

Onderzoekers van het INBO bestudeerden gedurende vijf opeenvolgende jaren de symptomen van de essenziekte bij 5100 essen uit 51 gebieden in Europa. Eind 2017 was 62,8 % van de essen afgestorven. Tegelijk bleek dat 161 bomen (3,2 %) veel minder vatbaar waren voor de ziekte.

De onderzoekers gebruikten enten en stekken van deze minder vatbare essen om verder te kweken en te onderzoeken waarom ze nauwelijks reageren op de schimmel. De eerste resultaten zijn alvast veelbelovend. Zo zijn 10 % van de zaailingen die opgekweekt werden uit zaden van gezonde essen uit Litouwen (waar de ziekte al sinds midden de jaren 1990 voorkomt), ook weinig vatbaar voor de ziekte. Voor de Vlaamse essen (waar de ziekte voorkomt sinds 2007) is de resistentie van nakomelingen voorlopig nog maar 3,7 %.

Als deze gezonde essen op hun beurt gezonde nakomelingen opleveren, kunnen we op termijn een nieuwe zaadbron aanleggen waaruit weer nieuwe gezonde populaties van de es kunnen ontstaan.

Essenziekte *foto: Cor Kuipers*

Belang van de es

Jammer genoeg vind je de ziekte intussen zowat overal in Vlaanderen. Vooral ecologisch is de es van uitzonderlijk belang voor België. We hebben maar een beperkt aantal loofbomen en daar is de es er een van. Het is bovendien een van de weinige boomsoorten die goed gedijen in biotopen zoals bronbossen en valleibossen. Het verdwijnen van de es zou die ecosystemen dus drastisch veranderen. De es heeft ook bladeren die gemakkelijk composteren en dat zorgt voor een kwaliteitsvolle humuslaag in essenbossen. Aangezien de es ook veel licht doorlaat, creëert hij een goede omgeving voor kruiden en andere ondergroei.

Wie helpt mee?

De onderzoekers zoeken gezonde essen in zwaar aangetaste gebieden in Vlaanderen. Zo hopen ze een brede collectie uit te bouwen met een hoge genetische diversiteit. Iedereen die daarbij wil helpen, kan dat melden via waarnemingen.be (voer in het opmerkingenveld 'gezond' in).

Hoe herken je de ziekte?

De eerste symptomen zijn bladvlekjes die verder uitbreiden en een gedeelte of het geheel van het blad doen verwelken. De symptomen verspreiden zich vervolgens via de bladsteel naar de twijgen, de stam en het cambium. Hierdoor wordt de sapstroom verstoord wat tot uiting komt via verdorde bladeren en kroon van de aangetaste essen, eventueel gevolgd door afsterven van twijgen of zelfs de hele kroon. Verder zal bij zeer gevoelige essen ook de stam bruine plekken vertonen.

Bron: Nieuwsbericht Essentaksterfte - Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek

Essensterfte in onze streek

Johan Cosijn

De eerste officiële vaststellingen in Vlaanderen gebeurden in 2010, in Schorisse en Liedekerke. En er volgden nog vele andere locaties… In de natuurreservaten Schamperij (Maarkebeekvallei) en Burreken waren de eerste waarnemingen van aantasting van gewone es zeer duidelijk. In de Schamperij was er ook reeds een melding van aantasting doorgegeven van essen in een privébos. Vermits de eerste aantastingen in onze regio werden vastgesteld, lijkt het me interessant om uit te kijken naar gezonde exemplaren van de gewone es in ons werkingsgebied. Zoals we zelf al meerdere keren hebben vastgesteld in de Schamperij en het Burreken zijn er exemplaren die resistent zijn tegen de ziekte. Onderzoekers van het INBO zoeken nu gezonde essen in zwaar aangetaste gebieden in Vlaanderen. Zo hopen ze een brede collectie uit te bouwen met een hoge genetische diversiteit. Iedereen die daarbij wil helpen, kan dat melden via waarnemingen.be (voer in het opmerkingenveld 'gezond' in). Daarom de vraag om hiervoor de nodige aandacht te hebben en de gevraagde gegevens door te geven.

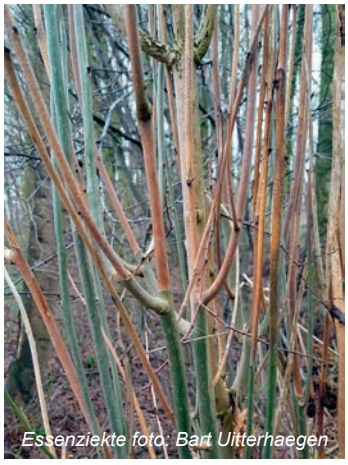

Essenziekte foto: Bart Uitterhaegen

Meer achtergrondinformatie vind je onder meer op de webpagina's van Natuurpunt:
- https://www.natuurpunt.be/nieuws/zoek?key=essenziekte;

of van het INBO:

- https://pureportal.inbo.be/portal/files/12676586/Sioen_etal_2016_Bosreservatennieuws.pdf
- https://www.inbo.be/nl/essentaksterfte-eerste-resultaten-resistentieonderzoek-stemmen-hoopvol-jb-17

Alvast bedankt voor jullie medewerking!

De Mediawatcher

Oerbos beschermd?

Het Europees Hof oordeelt dat de grootschalige kap in het Poolse oerbos van Bialowieza in strijd is met de Europese vogel- en natuurbeschermingsrichtlijnen. Daarmee komt een einde aan de houtkap die er in 2016 begon.
(De Morgen, 18-04-2018)

De Mottige Mot

Om in het insectenjargon te blijven: soms zijn we muggenzifters… In de nieuwste K3- show wordt de nachtvlinder voorgesteld als een baarlijk monster en vijand nummer één van de dagvlindertjes. Daarmee wordt het slecht imago dat deze boeiende soortengroep vaak heeft bij een breed publiek nog maar eens bevestigd. Kinderen gaan na de show waarschijnlijk met een heel negatief beeld van nachtvlinders naar huis.
Gertje verdient een paar ferme motten…

Meeuwen aan de pil…

In Blankenberge vinden ze dat ze overlast hebben van zilvermeeuwen. In navolging van Tongeren, waar men de duivenpopulatie wou doen afnemen, wil men nu de meeuwen de anticonceptiepil geven.
(De Morgen, 12-04-2018)

…en gesteriliseerde kikkers

In Antwerpen heeft men steriele stierkikkers uitgezet om deze invasieve soort te bestrijden.
Stierkikkers vreten salamanders en andere kikkers op en gewone bestrijding brengt geen zoden aan de dijk.
Op bevruchte eieren van de stierkikker wordt een drukschok uitgeoefend waarna er steriele kikkers ontstaan. De volwassen steriele dieren worden in een afgesloten vijver geëvalueerd op hun voortplantingsgedrag tegenover hun wilde soortgenoten. De techniek heeft natuurlijk enkel succes als de steriele individuen hetzelfde territoriaal gedrag en libido hebben als de vruchtbare exemplaren.
(Vilt Nieuwsbrief, 18-05-2018)

Brussel tjilpt niet meer

In Brussel zijn geen mussen meer te horen, op 25 jaar tijd zijn ze nagenoeg verdwenen. Daar zijn veel redenen voor zoals gebrek aan voedsel maar

de hoofdreden is waarschijnlijk het gebrek aan nestgelegenheid.
(De Morgen, 05-05-2018)

Dure truffels

De droogte in de gebieden rond de Middellandse zee doet de truffelprijs exploderen tot meer dan 1000 euro per kg! Door de klimaatverandering ligt de toekomst van de truffel misschien in het Verenigd Koninkrijk.
(De Morgen, 15-05-2018)

1 op 8 vogels wereldwijd met uitsterven bedreigd

Uit een nieuw rapport van BirdLife, een internationale koepel van natuurorganisaties, blijkt dat bijna 1500 vogelsoorten of één op acht vogels wereldwijd met uitsterven bedreigd zijn. Daarnaast neemt bij 40 procent van de 11000 vogelsoorten de populatie af. De intensieve landbouw, de houtkap en de klimaatverandering zijn de grootste boosdoeners.
Volgens Birdlife zijn deze cijfers niet enkel slecht nieuws voor de vogels, maar zijn ze ook een waarschuwing voor de hele planeet. De gezondheid van de vogelpopulatie is namelijk een goede maatstaf om de staat van het milieu en onze ecosystemen te meten.
(Vilt Nieuwsbrief, 25-04-2018)

Ook in Wallonië stakkers van de akkers

We zouden dit item kunnen beginnen met dezelfde zin waarmee vorig item afgesloten werd. Het aantal broedvogels daalt in Wallonië gemiddeld met 1 procent per jaar. Net zoals dat in Vlaanderen het geval is hebben de weide- en akkervogels het ook in het zuiden van het land erg moeilijk. Hun aantallen krimpen gemiddeld met 3,1 procent per jaar.
De scherpe daling doet zich voor bij 11 van de 17 soorten akker- en weidevogels die in het monitoringprogramma zijn opgenomen. Soorten als de kievit en de veldleeuwerik gaan ruim vier procent achteruit. Bij andere soorten is sprake van een vrije val, zoals bij de patrijs, de zomertortel en de grauwe gors.
Vogels die in oude loofbossen broeden, doen het iets beter. Van sommige soorten zijn de populaties na een voortdurende jarenlange daling nu stilaan gestabiliseerd.
(Vilt Nieuwsbrief, 03-05-2018)

Het is hommeles in Zuid-Amerika

Zuid-Amerikaanse biologen luiden de alarmbel over het Chileense en het Argentijnse ecosysteem. Net zoals in meer dan 60 landen levert België er hommels. De beesten doen echter wat de Aziatische lieveheersbeestjes hier ook deden: ontsnappen uit de serres en de inheemse hommels verdringen.
Bovendien zaaien de Europese nieuwkomers uitheemse planten uit op Chileense en Argentijnse

bodem. Resultaat: een ecosysteem dat zo hard verstoord is dat biologen dreigen met een rechtszaak tegen de Chileense overheid.
Ondertussen gaat de export van hommels naar Chili onverminderd door. Tot grote ergernis van de Argentijnse overheid, die wél een verbod oplegde, maar de insecten vanuit Chili ziet overwaaien naar Argentinië.
(De Morgen, 5-04-2018

Digitaal herbarium

De plantentuin van Meise heeft zijn herbarium gedigitaliseerd. Vanaf eind maart kan je op http://www.botanicalcollections.be meer dan één miljoen Belgische en Afrikaanse planten raadplegen en de beelden downloaden, een schitterend archief!

Nachtelijke stroperij in Vlaanderen

De Hubertusvereniging, de Vlaamse jagersvereniging, waarschuwt dat de grootschalige georganiseerde stroperij bij nacht naar Vlaanderen is overgewaaid. De jagers willen meer controles bij onder meer beenhouwers. Er wordt ook grof geld verwed op windhonden die jagen op hazen. Daarbij wordt de jacht van getrainde windhonden op wilde hazen live gestreamd naar de thuismarkt, waar gokkers er grof geld op verwedden.
Het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) stelde in 2017 208 pv's op voor stroperij, tegenover 220 in 2016 en 293 in 2015. Door besparingen telt de natuurinspectie bij het ANB echter maar 34 medewerkers meer, tegenover 45 in 2010. Ook bij de bevoegde diensten van de politie daalde het aantal medewerkers drastisch.
Vooral in Oost- en West-Vlaanderen zijn de voorbije jaren stropers betrapt.
(Vilt Nieuwsbrief, 27-03 en 24-04-2018)

Te veel stikstof in onze bossen

Uit het doctoraatsonderzoek van Arne Verstraeten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) blijkt dat de waterkwaliteit in onze bossen wel beter is dan 25 jaar geleden, maar nog niet goed genoeg is. Het meest nijpende probleem is de stikstof onder de vorm van ammoniak en stikstofoxides. De grootste vervuilers blijven het verkeer en de landbouw.
Arne Verstraeten kon voor zijn onderzoek gebruik maken van langetermijndata (1994-2014) van metingen in zowel grondwater in de bossen als in de bladeren van de bomen. Bij dat onderzoek bleek dat de zwavelconcentraties in grondwater wel lager zijn dan vroeger maar dat de overmaat aan stikstof nog vele jaren een probleem zal vormen.
De kwaliteit van het bodemwater kan ook te maken hebben met de vaststellingen uit ander langetermijnonderzoek over de gezondheidstoestand van onze bosbomen. Uit een studie van Geert Sioen blijkt immers dat meer dan een vijfde van de bomen in Vlaamse bossen niet gezond is.
In combinatie met de klimaatopwarming zorgt luchtvervuiling ervoor dat onze bossen onder hoge druk staan. Door de opwarming worden ze in stijgende mate belaagd door insectenplagen en door bacteriële en schimmelaandoeningen.
Verdere info: https://www.inbo.be/nl/betere-bodemwaterkwaliteit-maar-nog-te-veel-stikstof-vlaamse-bossen-nb-05-18
(Vilt Nieuwsbrief, 02-05-2018)

Cocktail van pesticiden gevonden in boerenzwaluw

In niet uitgekomen eieren en dode jongen van boerenzwaluwen zijn 14 verschillende bestrijdingsmiddelen tegen insecten, schimmels en onkruiden (pesticiden) gevonden. Er werden middelen gevonden die niet meer in Europa gebruikt mogen worden of nooit zijn toegelaten. Aan de concentraties gaan de boerenzwaluwen niet direct dood, maar de vraag is wat de effecten op hun gezondheid en overleving zijn.
In totaal zijn vijf insecticiden, vier fungiciden, drie

Meer dan 100 soorten vogels en meer dan 60 soorten dagvlinders waarnemen in 1 week tijd? Meer dan 300 dagen zon per jaar en een zwembad?
Vakantiewoning Casa Mata Spaanse Pyreneeën

10% korting voor leden van Natuurpunt
(behalve in juli en augustus)
Alle info: www.casamata.info

www.ferynjan.be info@ferynjan.be
JAN FERYN BVBA
milieuconsulent

herbiciden, en twee biociden aangetroffen. Het insecticide DDT kwam het meest voor: het werd in 93% van de monsters gevonden, gevolgd door het insectenwerende middel DEET in 22% van de monsters. Ook in eerdere studies werden 'klassieke' pesticiden gevonden, die al lang niet meer zijn toegelaten, zoals DDT.
(Nieuwsbrief Nature Today 19 mei 2018).

Gedaan met neonicotinoïden

Het Europees Parlement heeft ingestemd met een verbod op neonicotinoïden, een zenuwgif waar nuttige bestuivers als bijen aan ten onder gaan. België, moedig als altijd, onthield zich.
Federaal minister van Landbouw Denis Ducarme wierp op dat de bietensector niet zonder de superpesticiden zou kunnen en dat lagere opbrengsten het voortbestaan van de sector in gevaar zou brengen. Duitsland en Nederland waar bietenteelt ook een belangrijke sector is, schaarden zich wel achter het verbod.
De defensieve positie van België, eenzaam en alleen in Noord- en West-Europa stemt Natuurpunt ongerust. In het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid zullen lidstaten zelf kunnen beslissen hoe ze landbouw milieuvriendelijker zullen maken. Natuurpunt hoopt dat België zich op dat moment wél bij de koplopers plaatst.
(Vilt Nieuwsbrief en Natuurpunt Bericht 27-04-2018)

Jaarboek INBO

Het Jaarboek 2017 van het INBO, Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek bevat weer heel wat interessante artikels: te raadplegen op https://www.inbo.be/nl/jaarboek

Eigenaars van fruitbomen gezocht

Heb je appel- en/of perenbomen staan die niet of slechts gedeeltelijk worden geplukt? Breng dan jouw lokale of naburige Natuurpunt-afdeling op de hoogte. Sommige afdelingen persen fruitsap dat onder het label van Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus* wordt verkocht, ten voordele van de Natuurpuntreservaten.
Op afspraak komen enkele vrijwilligers bij jou langs om het fruit te plukken en het vervolgens te laten persen. Je vindt de gegevens van de dichtstbijzijnde afdeling op www.vlaamseardennenplus.be onder de rubriek 'Afdelingen & Groepen'.

LE ROY RINASSUR BVBA
Crelan
Warandestraat 17, 9810 Nazareth
Tel: 09/385.44.60 - 09/385.61.32
e-mail: leroy@rinassur.be
verzekeringsmakelaar nr. 13839
ALLE BELEGGINGEN - LENINGEN VERZEKERINGEN

Een welgekomen gift

Dirk Criel

Dagelijks zijn in de Vlaamse Ardennen tientallen vrijwilligers van Natuurpunt in de weer om onze reservaten in topvorm te houden en nieuwe aankopen te realiseren. Ze worden bij tijd en wijle bijgestaan door ander vrijwilligers en sympathisanten die het belang van onze natuurgebieden erkennen. Een van hun belangrijkste kopzorgen is het bijeenbrengen van middelen om aankopen en inrichtingsmaatregelen te realiseren, waarmee we niet alleen natuurwaarden veiligstellen maar ook de beleving voor tal van reservaatbezoekers verhogen. Ondanks de subsidies komen de middelen er niet vanzelf. Dat maakt dat er met de regelmaat van de klok activiteiten worden georganiseerd die gestaag maar met mondjesmaat financiële middelen opleveren.

Het doet dan ook deugd dat die inzet wordt opgemerkt en regelmatig resulteert in een stevige duw in de rug. Zo overkwam het Vlaamse Ardennen *plus* dat ze kort na elkaar twee belangrijke giften mocht ontvangen van samen 55 000 euro. De schenkers eren hiermee de inzet die zowel de pioniers als de huidige voorvechters lever(d)en. Dit naast tal van andere kleinere giften die met evenveel dank werden aangenomen. Want ook vele kleintjes maken een groot geheel. Langs deze weg willen we alle kleine en grote milde schenkers nogmaals bedanken. De middelen worden voor 100% besteed aan de aankoop van nieuwe reservaten.

Als je zelf ook onze reservaataankopen wil ondersteunen dan kan dat alsnog op het reservaatnummer 6699 van Vlaamse Ardennen *plus* via onze website www.natuurpuntvlaamseardennenplus.be/steun.html Je vindt er ook informatie over andere manieren waarop je onze werking kan ondersteunen.

'Gasten van bijenhotels' van Pieter van Breugel

Theo Helsloot

Onlangs kreeg ik van de gemeente Belval-en-Argonne in Frankrijk de vraag om een insectenhotel te bouwen aan 'Les Etangs de Belval', wel bekend bij heel wat oud-wielewalers en natuurpunters. Maar hoe begin je daaraan?

Na wat googelen vond ik op de website www.bestuivers.nl een publicatie 'Gasten van bijenhotels' van Pieter van Breugel. Gratis (?!) te downloaden, of als boekwerk te bestellen op www.eis.nederland.nl, ISBN 978-90-76261-13-3.
En zo ging er voor mij een fantastisch magische wereld open!

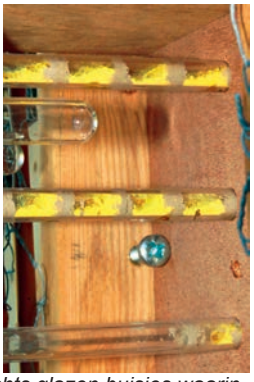

Bijenhotel gemaakt door Theo Helsloot in de Argonne, rechts glazen buisjes waarin men de broedcellen kan bekijken *foto's: Theo Helsloot*

'Gasten van bijenhotels' is echt een heel indrukwekkend werk. Een monnikenwerk, zelfs! 485 bladzijden, op A4-formaat, stevige kaft, glanzend papier, 1775 (!) schitterende foto's, waaronder vele close-ups.
Na eerst een classificatie van de vliesvleugeligen (*Hymenoptera*), waartoe de bijtjes behoren, geeft de auteur nadere uitleg over hun lichaamsbouw met o.a. ook een vergelijking tussen bijen en wespen.
In het kort geeft hij dan een overzicht van al de bijengenera in Nederland, gevolgd door een werkelijk heel boeiend hoofdstuk over het leven van solitaire bijen en wespen. Ongelooflijk wat een schat aan verrassende informatie je hier vindt.
Telkens ondersteund met duidelijke foto's, gaat hij vervolgens heel uitvoerig in op bijenhotels (doel van mijn zoektocht...) en op bloemplanten die voor bijtjes zo belangrijk zijn.

In 12 uiterst interessante hoofdstukken beschrijft hij daarna de meest voorkomende gasten in bijenhotels. Heel gedetailleerd, met oog voor wonderbaarlijke wetenswaardigheden. Aan de hand van ongelooflijk prachtige foto's o.a. van glazen buisjes met broedcellen in verschillende stadia van ontwikkeling, en macro-opnames van 'bezige' bijtjes, weet hij de lezer zo te boeien, dat je al gauw verkocht bent.
En hij beperkt zich niet alleen tot bijtjes en wespen. Ook hun vijanden, zoals de bijenwolf, wolzwever, sluipwespen, om er maar enkele te noemen, komen uitgebreid aan bod. En krakers van hun nesten, meelifters (zoals o.a. varroa-mijt bij honingbijen), lastigaards, dieven en vogels (vooral dan mezen en spechten) die het allen op hen hebben gemunt.

Het werk wordt afgerond met een hoofdstuk over educatie, onderzoek en fotografie, een bijlage met een lijst van nederlandse en wetenschappelijke namen, en een begrippenlijst.

Pieter van Breugel weet je enorm te boeien. Met zoveel verwondering, kennis, begeestering en warmte, dat je een steen moet zijn om niet te worden meegesleept.

In het voorwoord schrijft hij: "... Met dit werk wordt beoogd een wereld te ontsluiten die vaak aan onze aandacht ontsnapt, maar vol zit met voorbeelden van de genialiteit van de natuur, en waarvan we in onze directe omgeving getuigen kunnen aantreffen..."

Voor mij is dit werk een ware ontdekking! Een echte aanrader!
Voor wie zijn eerste stappen wil zetten in de wonderlijke wereld van de wilde bijtjes, is dit boek een 'must-have', om het op z'n schoon Vlaams te zeggen...

N.B. Het boek kost (voor zo'n werk(!) slechts) 27,50€. De verzendingskosten naar België zijn echter vrij hoog. Maar wellicht kan samen bestellen interessant zijn. Men is heel toeschietelijk bij 'Eis'.
Of misschien kan de Natuurpuntwinkel dit boek wel opnemen in zijn assortiment...

Pittige Padden staken tandje bij voor het Paddenbroek!

Robin Vanheuverswyn

Natuurgids en drijvende kracht Norbert Desmet tijdens zijn dankwoord foto: Robin Vanheuverswyn

Zondagavond 29 april ‘18 werd een bijzonder heuglijke avond voor het natuurbehoud in Kluisbergen. Voor de volle cultuurzaal ‘De Brug’ in Berchem gaven Casper Coornaert en Strograss het beste van zichzelf. Zowel Casper als de 5 muzikanten van Strograss kregen na hun optreden een spontane staande ovatie!

Norbert Desmet bedankte iedereen namens de organiserende plaatselijke NP/MOW groep voor de grote inzet voor het gemeentelijk natuurreservaat Paddenbroek. Zijn ‘jonge’ ploeg medewerkers en de vele aanwezigen gaven hem extra energie om door te gaan met dit mooie natuurproject in Kluisbergen.

Véél dank ook aan de mensen die dit unieke project gesteund hebben.

Dierenartsenpraktijk ‘Blauwesteen’

Dierenartsen
De Pourcq Bernard en Moreaux Philippe
Blauwesteen 43 te 9600 Ronse
www.dierenartsinronse.be
tel: 055/21.38.19
uit sympathie

Herdenking Ulrich Libbrecht

Filip Keirse

Op 15 april 2018, bijna één jaar na zijn overlijden, vond in zijn vertrouwde Zulzeke een herdenking plaats van onze erevoorzitter Ulrich Libbrecht.
In de voormiddag waren de meer dan 100 aanwezigen geboeid door de twee inleidingen. Paul van Ceunebroeck sprak over de betekenis en het grote engagement van Ulrich Libbrecht voor de natuur in de Vlaamse Ardennen. Els Janssens bracht een inleiding over de oosterse inspiratie in Libbrechts denken over natuur en natuurbeleving. We gedenken Ulrich Libbrecht omdat we dankbaar zijn voor wat hij, vandaag in het bijzonder voor de Vlaamse Ardennen gedaan heeft, maar bij Ulrich Libbrecht was doen altijd verbonden met denken en voelen.

Meer dan 100 aanwezigen luisterden naar boeiende voordrachten foto: Pol Muylaert

In de namiddag smaakten ruim 100 wandelaars de hernieuwde inwandeling van de Ulrich Libbrechtwandeling, dit onder de deskundige leiding van de vier natuurgidsen: Marie-Christine Gottigny, Lieve Mornie, Brigitte Vanloo en Filip Keirse.

Bij de oprichting van het Libbrechtgenootschap werd de Libbrechtwandeling aan het genootschap toevertrouwd. Bijna 10 jaar geleden werd de wandeling ingehuldigd. Deze wandeling kreeg Ulrich Libbrecht op zijn 80ste verjaardag aangeboden als eerbetoon voor de inzet voor het behoud van Vlaamse Ardennen. Ze leidt u langs zijn geliefde wandelpaden, vanuit het stille dorp doorheen het inspirerende landschap. “Veel gereisd, overal

Inwandeling van de hernieuwde Libbrechtwandeling
foto: Pol Muylaert

geweest, maar altijd terug naar Zulzeke: een dorpje van niks, waar je nog rustig kunt nadenken".
10 jaar later werd met de inzet van velen de wandeling volledig opgefrist. Er is een nieuwe wandelfolder, nieuwe infoborden, richtingsaanwijzers en palen en een nieuwe rustbank werden geplaatst. De wandeltrajecten van de oorspronkelijke wandeling bleven behouden.

Het Libbrechtgenootschap wordt gedragen door een groep onbezoldigde vrijwilligers, die zich inzetten om het gedachtegoed en de comparatieve filosofie van Ulrich Libbrecht verder uit te dragen en te ontsluiten. Het genootschap werkt mee aan publicaties, biedt lezingen aan en is een aanspreekpunt voor vragen bij het werk van Ulrich Libbrecht. Zie http://www.libbrechtgenootschap.org/

Argonnefeest 10 jaar jong

Norbert Desmet

Even zag het er naar uit dat de vijver van Belval, ecologisch orgelpunt van de Argonne in zijn bestaan bedreigd was. Het werd verkocht en drooggelegd maar gelukkig door de inspanning van velen in 2009 als reservaat erkend. De 'her'aankoop heeft veel inspanning gevraagd (vooral financieel) en door de binding met Vlaanderen (met de jeugdkampen en excursies) werd ook van hieruit een duit in het zakje gedaan. Zo krijgen we nu met Natuurpunt ook contractueel medezeggenschap in het beheer van een reservaat in Frankrijk. Dit gebeurt soms nog met gebieden in het buitenland die bedreigd zijn en waar gezien de soms lage vraagprijs 'zaken te doen' zijn ten voordele van de natuur.

Dichterbij dan, 12 mei: voor de tiende maal schuift men bij voor het feest. Een losse vrolijke samenwerking tussen verschillende partijen met een Belgische inbreng en een verweving met het plaatselijke dorpsfeest. De voorbije jaren was er wel steeds wat te vieren: er werden kijkhutten gebouwd en ingehuldigd, er werd een hoogstamboomgaard aangeplant, de dijk werd hersteld… En dit jaar was het een heel mooi en groot bijenhotel van Vlaams ontwerp door 'onze' Theo en Tine en waarover je meer kunt lezen op blz. 25. Meer algemeen is ook de terugkeer van veel natuur het vieren zeker waard. Er waren meerdere wandel- en fietsactiviteiten en uiteraard de bijhorende traditionele Franse 'cuisine minute', begeleid door drankjes allerhande. Dit alles tussen de standen van organisaties en regionale producten.

Voor wie zich de natuur daar minder goed kan voorstellen: het reservaat is ongeveer 200 ha groot, met twee vijvers en bos. Dat betekent watervogels met naast de eenden ook roerdomp, woudaap en

...dit alles tussen de standen van organisaties en met regionale producten... foto: Paul Cardon

steeds meer grote zilverreigers. De grote karekiet en de blauwborst bevolken dan weer de rietkragen en zwarte wouw en boomvalk, recent versterkt met de visarend zijn ondertussen vaste gasten. Ook het omringende bos met spechten en co zijn steeds boeiend. Uiteraard herbergt een reservaat van die omvang ook speciale planten zoals de gele watergentiaan en blaasjeskruid, amfibieën (kamsalamander, springkikker), vissen (grote modderkruiper!) en insecten die we in Vlaanderen steeds minder kunnen waarnemen.

Het feest is ook een eerbetoon aan het werk van de vrijwilligers en daar willen we speciaal 'onze' Rik Desmet in de bloemetjes zetten. Samen met vertegenwoordigers van het nationaal NP bestuur, is hij er de vaste pion. Dat wil zeggen wandelingen begeleiden (o.a. voor Vlaamse NP afdelingen), maar vooral deelnemen aan de talrijke vergaderingen ter plaatse (600 km heen en weer!) met vergaderingen die in Franse stijl heel rekbaar kunnen zijn. Daarnaast blijft hij ijverig inventariseren al wat beweegt in het reservaat en zo is de lijst van nachtvlinders ongeveer volledig van zijn hand. Ook de zoogdieren, en dat zijn er heel wat, worden via nachtcamera's gevolgd.

P.V.S.
electronic developments
ELEKTRONICA -ONTWERP,
-PROTOTYPING, +HERSTELLINGEN,...
+ZAKLAMPEN FENIX
Vichte - Oudenaarde - tel.:056/90.16.09
www.pvsed.com - info@pvsed.com

Dat levert mooie beelden op van o.a. wilde kat, marters, edelherten en … everzwijnen. Aansluitend is dan ook de nodige tijd te besteden aan contacten met jagers en dorpsbewoners. Ook de contacten met de officiële instellingen, die een belangrijk aandeel hadden bij de aankoop en het beheer, zijn erg belangrijk. Er zijn ook nog onderhandelingen voor het veilig stellen van andere rijke gebieden in de omgeving in de toekomst, iets wat in Frankrijk net als bij ons niet van een leien dakje loopt. Rik heeft daar natuurlijk bij ons in de Zeverenbeekvallei al veel ervaring mee maar in het Frans is dat altijd een tandje bijsteken….

Speciaal te vermelden voor dit reservaat is de traditionele visvangst in de late herfst, een hele organisatie, waar gelukkig ook beroep kan gedaan worden op een groeiende Belgische delegatie in de streek. De datum ligt nog niet vast maar we verwijzen daarvoor naar de site www.etangs-belval-argonne.be waar je op de hoogte gehouden wordt van de nieuwtjes.

Je vindt daar ook terug hoe je het project financieel kan steunen, Natuurpunt moet nog steeds meer dan 90 000 euro afbetalen, giften zijn fiscaal aftrekbaar.

Drijvende kracht en 'vaste pion' Rik Desmet als gids op natuurfietstocht foto: Paul Cardon

Kort: heel veel dank en respect voor Rik die daar heel goed werk levert ten voordele van een rijk stuk natuur, nu verzekerd voor de toekomst. Belval is bekend voor veel Belgen, maar ook steeds meer Fransen. Dat is zeker daar erg waardevol want het leren kennen van de natuur zal wellicht ook de waardering ervoor doen groeien.

Boekbesprekingen

Walter Belis

In deze rubriek stellen we u graag enkele nieuwe natuurboeken voor. Ze bevatten een schat aan informatie en laten je toe om meer inzicht te krijgen in de wonderen van de natuur. Deze en vele andere boeken zijn ook verkrijgbaar in de webshop van Natuurpunt www.natuurpunt.be/winkel. Bovendien is er keuze uit duizenden natuurbeschermingsartikelen. Elke aankoop in de Natuurpunt Winkel draagt bij tot meer natuur in Vlaanderen.

Falk S., 20182. Veldgids bijen voor Nederland en Vlaanderen, Kosmos Uitgevers, Utrecht/ Antwerpen, 432 blz., ISBN 978 90 2156 905 5, € 39,99.

Het is een onmogelijke opdracht om alle wereldwijd beschreven bijensoorten te ontdekken maar als je in deze gids verneemt dat er in Nederland en Vlaanderen 275 soorten wilde bijen voorkomen,

word je toch even stil. Deze uit elkaar houden is een grote uitdaging maar deze prachtige veldgids is een uitstekend hulpmiddel. De Veldgids Bijen voor Nederland en Vlaanderen van Richard Lewington en Steven Falk, een vertaling en bewerking van de Field Guide to the Bees of Great Britain and Ireland, gerealiseerd door deskundigen van Natuurpunt en EIS Kenniscentrum insecten Naturalis, is gewoonweg indrukwekkend. Niet alleen het aantal beschreven soorten is duizelingwekkend ook de manier waarop ze uitvoerig besproken staan. De ruim 700 kleurenfoto's en meer dan 1000 schitterende tekeningen vullen de tekstgedeelten aan. Deze laatste verschaffen determinatiekenmerken (met aandacht op kleine variaties die kunnen optreden), vliegtijd, habitat, bloembezoek, nest, verspreiding, parasieten en commensalen. Daarnaast werden

Paddenstoelenwerkgroep Vlaamse Ardennen *plus* 2018

datum	excursiegebied	afspraakplaats	uur	verantwoordelijke
25/08/18	Brakelbos	Kerk Opbrakel	13u45-17u	Eddy Saveyn 0477/03.20.75
08/09/18	Sint-Pietersbos (*) Ronse	Bistro Boekzitting. Parkeer in de straat Boekzitting, niet op parking Bistro	9u30-12u	Nathan Schoutteten 0495/11.38.16
22/09/18	Spiegeldriesbos (Munckbos), Oosterzele	Kruispunt Lange Munte-Spiegeldries Oosterzele	9u-12u	Dirk Fiers 0494/39.52.97
06/10/18	Grootmeers, Zingem	Scheldebrug: Nederzwalmsesteenweg, kant Zingem	13u45-17u	Georges Kuipers 09/384.64.27
07/10/18	Bouvelobos, Wortegem: familietocht	Kerk Wortegem	14u-17u	Eddy Saveyn 0477/03.20.75
13/10/18	Makkegemse bossen (*), Merelbeke	Restaurant De Zoete Zonde, Bosstraat 1, Munte	9u30-12u	Marc Haerssens 09/251.15.31 of dag zelf 0476/94.28.51
03/11/18	Parkbos, Lierde	Luiveld 12, Zottegem	13u45-17u	Antoon De Geyter 0478/78.17.92

(*) Aansluiting bij de uitstap van de Oostvlaamse Mycologische Werkgroep (OVMW).

Het betreft hier determinatietochten en geen gewone wandelingen. Behalve de familietocht in het Bouvelobos. Meestal wordt een relatief korte afstand afgelegd en proberen we de gevonden soorten op naam te brengen al dan niet met literatuur. Een loep kan nuttig zijn. De tochten gaan door op zaterdag behalve de familietocht in het Bouvelobos.

Bovenstaande kalender is onder voorbehoud. Bij ongunstige weersomstandigheden voor paddenstoelen, kunnen tochten gewijzigd of geannuleerd worden. Wie geïnteresseerd is en nog niet op de maillijst voorkomt, geeft best zijn adres door aan Eddy Saveyn (eddy.saveyn@gmail.com) en ontvangt dan een week vóór de uitstap een uitnodiging.

Alle gevonden soorten op een tocht vind je achteraf terug op waarnemingen.be. Voor de tochten van OVMW krijgen deelnemers achteraf wel een volledige lijst (deze waarnemingen worden ingevoerd in Funbel).

algemene kenmerken, zeg maar determinatiesleutels, van de verschillende genera haarfijn uitgewerkt en geïllustreerd.

IVN Westerveld, 2018. Zet de berm in bloei voor de bij! KNNV Uitgeverij, Zeist, 112 blz., ISBN 978 90 5011 658 9, € 17,95.

De bijen en ook de hommels, zijn dé bestuivers bij uitstek en zorgen voor de bestuiving van ongeveer drie kwart van de land- en tuinbouwgewassen en van ongeveer 15% van de wilde planten. De jaarlijkse economische waarde van de bijen wordt in Nederland op ongeveer één miljard euro geschat, terwijl de land- en tuinbouw ook op haar beurt in aanzienlijke mate bijdraagt aan het nationaal inkomen. Om productief te kunnen zijn hebben bijen dan ook nood aan bloemen in de tuin, in openbare parken maar zeker in de wegbermen. Bloemen garanderen de voedselvoorziening van bijen. Als eigenaar of beheerder kunnen we een steentjes bijdragen aan het voortbestaan van bijen. De keuze van het zaadmengsel waarmee bermen worden ingezaaid bepaalt de voedselvoorziening van bijen. Dit boek geeft tal van tips maar verschaft ook achtergrondinformatie over het belang en de rol van bijen: bijenfamilies, de samenleving tussen bloemen en bijen, maar helaas ook de achteruitgang van het bijenvolk. Maar daar kunnen we wat aan doen. Deze publicatie toont geslaagde voorbeelden van het vrijwilligersproject in Westerveld en zet ons verder op het goede spoor om zelf aan de slag te gaan. Gezien de soms grootschalige aanpak, richt dit boek zich dan ook in de eerste plaats tot actieve vrijwilligersgroepen, maar ook tot gemeentebesturen, groenbeheerders, scholen en tuinliefhebbers.

Schauer T. & Caspari C., 20186. Nieuwe Plantengids Voor Onderweg, Kosmos Uitgevers, Antwerpen/Utrecht, 496 blz., ISBN 978 90 2156 911 6, € 20.

Deze gids is een prachtig voorbeeld van een succesverhaal. Hij werd reeds enkele malen eerder uitgegeven en de vraag ernaar blijft bestaan, vandaar deze nieuwe druk, die bovendien 20% goedkoper is dan de uitgave uit 2015. De auteurs beschrijven in de lijvige gids de enorme verscheidenheid van de plantenwereld. Dit maakt het echter, vooral voor beginners moeilijk om de verschillende soorten te onderscheiden. Met deze handige gids, waarin de planten naar kleur gerangschikt zijn, wordt het opzoekwerk vrij eenvoudig. Aan de hand van gedetailleerde aquarellen tonen Thomas Schauer en Claus Caspari heel herkenbaar de meest voorkomende planten inclusief grassen, bomen en struiken. Soms wordt ook de bloem afgebeeld. Daarnaast wordt ook vermeld welke soorten wettelijk beschermd zijn. Niet minder dan 1150 plantensoorten komen aan bod. Van elke soort worden bloeitijd, hoogte, kenmerken en biotoop beschreven. Opzoeken is geen probleem meer dankzij de duidelijke kleurensleutel. Een absolute must voor iedere botanicus, ook in wording.

Oproep aan creatievelingen

Natuurpunt-leden kunnen op verschillende manieren de natuur een handje toesteken. Momenteel zijn we op zoek naar creatievelingen die hun zinnen willen zetten op een aantal vormelijke aspecten waarmee we Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus* een gezicht willen geven. Zo zijn we op zoek naar vrouw of man die als vrijwilliger:

- de (nieuwe) vormgeving van ons tijdschrift op zich wil nemen (zie ook kader hiernaast op blz. 31)
- concepten wil uitwerken voor het project 'Landschapsbeleving' (www.landschapsbeleving.be)
- een huisstijl wil opzetten voor Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus* (vertrekkende van de NP-huisstijl)
- een reeks etiketten wil uitwerken voor onze regionale producten (te beginnen met ons eigen fruitsap)
- een deelwebsite(s) wil uitwerken en/of onderhouden

Wie geïnteresseerd is kan contact opnemen met onze secretaris Koen op koen.houthoofd@ugent.be (09/328.11.08 - 0470/55.02.36) of voorzitter Dirk op dirkcriel@skynet.be (055/45.66.10 - 0475/45.05.34). Het zal VA-*plus* alvast een hele stap vooruit helpen.

Spaghetti-avond Natuurpunt Vlaamse Ardennen

Zaterdagavond 9 juni 2018 was zaal de Kroon te Horebeke te klein! Ruim 220 Natuurpuntleden en sympathisanten kwamen er spaghetti eten ten voordele van de natuurreservaten van afdeling Vlaamse Ardennen. Het goede weer en de vlotte bediening lagen mede aan de basis voor de gezellige sfeer. De opbrengst zal besteed worden aan de verdere uitbouw en beheer van de natuurreservaten Maarkebeekvallei, Burreken en Paddenbroek. Bedankt iedereen voor jullie steun!

Tekst en foto: Johan Cosijn

Maandag **8/10**

INFOMOMENT

DE NATUUR IN JOUW TESTAMENT.

natuurpunt

Als je een testament maakt, kan je een deel van jouw nalatenschap schenken aan een goed doel zoals Natuurpunt. Met die inkomsten zal Natuurpunt onze natuur nog beter beschermen. Met een duolegaat verkrijgen je andere erfgenamen hun erfdeel netto; de erfbelasting wordt dan betaald door Natuurpunt. **Joost Verbeke biedt een overzicht van de mogelijkheden en de fiscaal voordeligste formule, in het licht van het vernieuwde erfrecht.**

OP MAANDAG 8 OKTOBER 2018 in Deinze

Brieljant, Mouterijdreef 20, Deinze

Keuze uit 2 lezingen: van **10u30 tot 12u** en van **14u tot 15u30** (ontvangst een kwartier vooraf met koffie en taart). Inschrijven hoeft niet, maar we horen graag van je komst.

Opmaak van Meander, iets voor jou?

Het eerste nummer van Meander rolde van de pers in januari 2003, vandaag zijn we toe aan de 16de jaargang. Al die tijd werd de lay-out verzorgd door Jo Buysse die nu, omwille van zijn leeftijd, te kennen geeft er ten laatste op het eind van 2019 mee te willen stoppen. Daarom zijn we op zoek naar een vrijwilliger die deze taak zou kunnen overnemen. Samen met de redactie bestaat die erin 4 maal per jaar Meander af te werken waarbij, naar eigen inzicht en creativiteit, ook kan worden uitgegaan van een totaal nieuwe vormgeving. Een grote vrijheid wordt dus gegarandeerd. Ook sta je er niet alleen voor en is begeleiding bij het werken met het opmaakprogramma 'InDesign' mogelijk.

Interesse? Neem dan contact op met de voorzitter van VA+ Dirk Criel dirkcriel@skynet.be (055/45.66.10 - 0475/45.05.34) of de secretaris Koen Houthoofd koen.houthoofd@ugent.be (09/328.11.08 - 0470/55.02.36) of met een van de redactieleden.

3-2018

16de jaargang nr. 3 juli-augustus-september 2018
afgiftekantoor Gent X - erkenning P203773

driemaandelijks tijdschrift van vzw Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*
v.u. A. Benoot - Y. Moerman Gampelaeredreef 67 9800 Deinze tel. 09/386.38.95

bpost
PB-PP
BELGIE(N) - BELGIQUE

Meander

natuurpunt

BOS+

Gezinsbond

Zaterdag 25 augustus 2018 vanaf 20u aan het Perreveld nr. 19 te Zegelsem

Filmavond in het bos: Vlaamse première van **WILD**, bonte families op de Veluwe. De hoofdkarakters in de film zijn het **EDELHERT,** het **WILDE ZWIJN** en de **VOS.** Een heerlijke bosbelevenis voor jong en oud in een uniek levend decor!

Opgelet: bij slecht weer gaat deze activiteit niet door. Meer info in de kalender

